יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 131 | לאדז, מיטוואך, כג סיון תרצ״ד | צוועלפטער יאהרגאנג | Łódź, Sroda, 6 czerwca 1934 r. | № 131

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

יודישע קאלא אפעלירט צו דער רעגירונג

וועגען דער פערשטארקטער אנטיסעמיטישער אגיטאציע

קראקא, 5. (טעלעפאניש דורך יט״א).

דאס יודישע „קאלא" האט זיך היינט בעראטען אין קראקא און צוזאמענהאנג מיט דער לאגע, וועלכע האט זיך געשאפען מיט דער פערשארפטער אנטיסעמיטישער אגיטאציע. דאס יודישע „קאלא" האט אנגענומען א בעשלוס אין וועלכען ס׳ווערט פעסטגעשטעלט אז „בעקעמפענדיג מיט די שארפסטע מיטלען דעם רעגירונגס־לאגער ווילען די ענדעקעס אויספילען דעם קאמף אויפן רוקען פון דער יודישער בעפעלקערונג. און אפשוואכען די שטעלונג פון רעגירונגס־לאגער.

דער אומשטאנד, וואס די אגיטאציע ווערט נישט דערשטיקט אין סאמע אנהויב, מאכט די העצער נאך חוצפהדיגער.

דאס יודישע „קאלא" געפינט פאר איהר חוב אויפמערקזאם צו מאכען אויף דער לאגע און אפעלירט צו דער רעגירונג, אז זי זאל מיט דער פולער מאכט פערטיידיגען די פרידליכע יודישע בעפעלקערונג. דאס יודישע „קאלא" איז איבערצייגט אז די יודישע בעפעלקערונג וועט זיך האלטען ווירדיג, וועט נישט אריינפאלען אין ווארט און וועט נישט אויפהערען פאדערען איהרע מענשליכע, בירגערליכע און נאציאנאלע רעכט.

קראקא, 5. (טעלעפאניש). אין צוזאמענהאנג מיטן קומען פון געבעלס קיין ווארשא האט דאס יודישע „קאלא" אויסגעדריקט איהר בעוואונדערונג וואס דעם ריקזיכטסלאזען פראפאגאנדיסט פון ראסען־האס ווערט געגעבען די מעגליכקייט צו קומען קיין פוילען און צו האלטען א פארטראג וועגען דער אידעאלאגיע פון ראסען־האס.

דעלעגאציע פון פיר רבנים

ביים קארדינאל קאקאווסקי

ווארשא, 5. (טעלעפאניש פון אינזער קארעספאנדענט). היינט וועט זיך פארן קארדינאל קאקאווסקי פארשטעלען א דעלעגאציע פון 4 רבנים צווישען זיי אויך הרב יעקב פייגער פון לאדז. די דעלעגאציע וועט בעטען דעם קארדינאל, אז ער זאל ווירקען אויף דער בעפעלקערונג אז ס׳זאלען אויפהערען די אפטע אנפאלען אויף יודען. הרב פייגער איז ארויסגעפארען געכטען טעלעפאניש קיין ווארשא.

אראבישע דעקלאראציע וועגען ארץ־ישראל

אין צוזאמענהאנג מיט דער רייזע פון עמיר אבדולא

לאנדאן, 5 (יט״א טעלעגראפיש).

אין צוזאמענהאנג מיט דער רייזע פון עמיר אבדולא קיין לאנדאן, האט די אראבישע עקזעקוטיוו פערעפענטליכט א דעקלאראציע, אין וועלכער ס׳ווערט געזאגט, אז די אראבער זענען פאר אן אונאפהענגיגע מלוכה אין פאלעסטינא און די ראהמען פון אן אראבישער פעדעראציע און גרעניצט זיך אפ פון ציוניזם. עמיר אבדולא וועט אין לאנדאן אונטערהאנדלען וועגען א צאל־אוניע צווישען ארץ־ישראל, עבר הירדן און איראק.

דערנעהנטערונג צווישן פראנקרייך און איטאליען

וויזיט פון מיניסטער בארטו אין רום

פאריז, 5. (ספ. טעל.) אין די פאריזער פאליטישע קרייזען בעשטעהט מען אז אין דער נאהענטסטער צייט וועט פאר־קומען א וויכטיגע אקציע צו דערנעהנטערען פראנקרייך מיט איטאליען.

נאכדעם ווי דער מיניסטער בארטו וועט צוריקקומען פון גענף וועלען זיך אנהויבען אונטערהאנדלונגען כדי צו רעגולירען די שטרייט־פראגען צווישען בידע לענדער און אויסצוגלייכען די פאליטישע אטמאספערע. דער אפמאך צווישען בידע לענדער וועט אונטערגעשריבען ווערען אין רום אין דער אנוועזנהייט פון מיניסטער בארטו, וועלכער וועט זעהר פייערליך אויפגענומען ווערען אין איטאליען.

אויפרייס פון אונטערערדישען גאז

7 מענשען אומגעקומען

ביוּ־יארק, 5. (ספ. טעל.) נעבען דער א״ט שאפט בארמאן (אקלאהאמא) איז בעת זוכען ביי באפט־גרובען פארגעקומען אן אויפרייס פון אונטערערדישע גאזען, 7 מענשען זענען אומגעקומען.

די רעוויזיאניסטישע פעטיציע

אין דער מאנדאט־קאמיסיע

פאריז, 5 (יט״א טעלעגראפיש)

דער רעוויזיאניסטישער מרכז האט בעקומען א מיטיילונג פון ארץ־ישראל, אז די רעוויזיאניסטישע פעטיציע איז איבערגעשיקט געווארען אין דער מאנדאט־קאמיסיע פון דער פעלקער־ליגע.

אונאויפהערליכע אוואציעס

פאר פראפ. שמיט אין מאסקווע

מאסקווע, 5. (ספ. טעל.) היינט איז אנגעקומען קיין מאסקווע דער לייטער פון דער העלדישער „טשעליוסקין"־עקספעדיציע פראפ. שמיט. גאנץ מאסקווע איז געווען אויף די גאסען, די אוואציעס לכבוד פראפ. שמיט האבען גארנישט געהאט קיין סוף. בעת דער אויפנאהמע לכבוד דעם פראפעסאר זענען אנוועזענד געווען אלע דיפלאמאטישע פארשטייער אין מאסקווא.

אנטי־יודישע עקסצעסען אין סאאר־געביט

פאריז, 5 (יט״א טעלעגראפיש)

די צייטונגען מעלדען וועגען אנטי־יודישע עקסצעסען אין סאאר־געביט, די היטלעריסטען זענען אויך בעפאלען דייטשען, וועלכע האבען זיך ארויסגעזאגט פאר׳ן „סטאטוס קוואָ" אין פלעביסציט־געביט.

נאך קורצע ליידען איז נעכטען געשטארבען

נ״ע אלפרעד שטרויך

לאנגיעהריגער דירעקטאר פון דער לאדזער פילהארמאניע.

די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, 2 א זייגער נאכמיטאג פון זיין וואוינונג, נארוטאוויטשא 18, וועגען וואס עס טיילען מיט איז גרוים צער די אין טיפען טרויער פערבליבענע

פרוי, טאכטער, זוהן, איידעם, שניר און פאמיליע.

טיף גערהרט צוליב׳ן פלוצלינגען טויט פון אונזער דירעקטאר פון לאדזער יודישען טעאטער „פילהארמאניע"

אלפרעד שטרויך

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען ביילייד דער איבערגעבליבענער פאמיליע.

אלע ארטיסטען, פריינד, בעקאנטע ווערען געבעטען זיך בעטייליגען אין דער לויה.

יודישע טרופע פון טעאטער „פילהארמאניע".

Dnia 5 czerwca r. b. zmarł

B. P. ALFRED STRAUCH

Dyrektor i Kierownik Orkiestry Filharmonji w Łodzi.

W Zmarłym tracimy oddanego nam Towarzysza pracy kulturalnej i Człowieka o nieskazitelnym charakterze.

Pamięć o Nim nazawsze zachowamy.

Zarząd Zw. Zaw. Muzyków i Orkiestra Filharmonji w Łodzi.

ענגלאנד האט אויפגעהערט צו צאהלען די מלחמה-חובות אין אמעריקא

לאָנדאָן, 5 (ספּ. טעל.)

די ענגלישע רעגירונג האָט אװעקגעשיקט אַ נאָטע צו דער אַמעריקאַנער רעגירונג וועגען דער ראַטע פון 26 מיליאָן דאָלאַר וואָס ענגלאַנד דאַרף בעצאָהלען אַמעריקאַ פון די מלחמה-חובות. אין דער ענגלישער נאָטע ווערט געזאָגט, אַז ענגלאַנד וואָלט געוואָלט איינצאָהלען דעם סימבאָלישען אַוואַנס ביז די פראַגע וועגען מלחמה-חובות וועט איינגאַנצען רעגולירט ווערען. ענגלאַנד וויל אָבער אַז אַמעריקאַ זאָל נישט האַלטען די ענגלישע מלוכה אלס אַזעלכע, וועלכע צאָהלט נישט איהרע חובות. אַזוי אָבער ווי דער פּרעזידענט רוזוועלט וויל נישט אָפּגעבען אַזאַ דעקלאַראַציע קען ענגלאַנד נישט איינצאָהלען די אַוואַנסען און איז געצוואונגען איינגאַנצען אָפּצושטעלען דאָס צאָהלען די מלחמה-חובות.

איטאַליענישע פליה-עסקאַדרע אין פראַנקרייך

פּאַריז, 5. (ספּ. טעל.) מיטוואָך קומט קיין לע־בורזשע אַ איטאַליענישע פליה־עסקאַדרע וועלכע בעשטעהט פון 12 אַעראָפּלאַנען. די עסקאַדרע וועט בלייבען אין פראַנקרייך ביזן 13 יוני.

יאפאן אונטערהאנדעלט מיט כינא
וועגען א הלוואה פון 700 מיליאן יען

טאָקיאָ, 5. (ספּ. טעל.) אין דער נאָהענטסטער צייט וועלען זיך אָנהויבען וויכטיגע אונטערהאַנדלונגען צווישען כינא און יאַפּאַן. כינאַ זאָל בעקומען פון יאַפּאַן אַ הלוואָה פון 700 מיליאָן יען.

סטודענטישע קארפאראציעס אין דייטשלאנד
ווערען פונאנדערגעלאזען צוליב... יודישע פרויען

בערלין, 5 (ספּ. טעל.) אין אַ רייה דייטשע אוניווערזיטעט-שטעט זענען פונאַנדערגעלאָזען געוואָרען די סטודענטישע קאָרפּאָראַציעס, וועלכע האָבען נישט אויסגעשלאָסען די מיליסטרען, וועלכע האָבען פרויען פון יודישער אָפּשטאַמונג.

אלגעמיינער שטרייק אין דער אמעריקאנער שטאהל-אינדוסטרי

ניו־יאָרק, 5. (ספּ. טעל.) די לאַגע אין דער שטאַהל־אינדוסטרי האָט זיך פעי־שאַרפט. דער גובערנאַטאָר פון שטאַט פּענסילוואַניען איז בעכטען אויפגענומען געוואָרען דורכן פּרעזידענט רוזוועלט, וועלכען ס'איז אָפּגעגעבען געוואָרען אַ גענויער בע־ריכט. נאָכ'ן פעי־לאָזען דאָס „ווייסע הויז" האָט דער גובערנאַטאָר ערקלערט די זשורנאַליסטען אַז די לאַגע איז זעהר ערנסט. דעם 16 ד.ח. זאָל אויסברע־כען אַ גענעראַל־שטרייק, אין דער שטאַהל־אינ־דוסטרי, די מאַכט האָט אָנגענומען שאַרפע פּערהיי־טונגס־מיטלען.

שטורמישע זיצונג אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

גענף, 5 (ספּ. טעל.)

די היינטיגע זיצונג פון פּרעזידיום פון דער ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ איז געווען אַ זעהר שטור־מישע, הענדערסאָן האָט פאָרגעלעגט אַ קאָמפּראָמיס־רעזאָלוציע. נעבען דער רעזאָלוציע איז אַרויסגע־טרעטען באַרטו, וועלכער האָט צווישען אַנדערען געזאָגט: אַלע ווילען מיר, אַז דייטשלאַנד זאָל צו־ריקקומען אויף דער קאָנפערענץ, אָבער מיר קענען נישט וואַרטען ביז דייטשלאַנד וועט שטעלען בע־דינגונגען דער פעלקער-ליגע. ס'וואָלט געווען ניד־ריגער פון כבוד פאַר דער פעלקער-ליגע, אַז מען זאָל וואַרטען אויף די דייטשע בעדינגונגען.

הענדערסאָן האָט זיך בעליידיגט אויף באַרטו־טענה'דיג, אַז באַרטו האָט נישט קיין צוטרוי צו איהם. באַרטו האָט דאַן ערקלערט, אַז ער האָט נישט געהאַט אין זין ספּעציעל צו טרעפען הענ־דערסאָנ'ען.

בלוטיגער קאמף צווישען פאשיסטען און אנטי-פאשיסטען אין פראנקרייך

פּאַריז, 5. (ספּ. טעל.) אין רובע זענען בעת רעפּעראַט פון רעכטען דעפּוטאַט הענריאָ פאָרגעקו־מען דעמאָנסטראַציעס און בלוטיגע געשלעגען צווי־שען די פאַשיסטען און אַנטי־פאַשיסטען. די לינקע האָבען אויף די גאַסען אויפגעשטעלט באַריקאַדען, כדי נישט צוצולאָזען דעם עולם צום רעפעראַט. די פּאָליציי האָט זיך נישט געקענט קיין עצה געבען מיטן המון, הונדערט פּערזאָן זענען פאַרוואונדעט געוואָרען.

הילף פאר די קרבנות פון טבריה

ירושלים, (יט"א), הרב־הכולל קוק ווענדעט זיך דורך דער פערמיטלונג פון יט"א צו אַלע יודישע חברות און שוהלען וואָס האָבען אויף זייער אַפּעל געזאַמעלט געלד פאַר די געליטענע פון דער טבריה קאַטאַסטראָפע אַז זיי זאָלען די געזאַמעלטע סומען איבערשיקען אויף זיין נאָמען אין דער „אַנגלאָ־פּאַלעסטיין־באַנק".

ירושלים, (יט"א). די יודישע עפענטליכקייט האָט אויפגענומען זעהר קאַלט דעם אַפּעל פון דער רעגירונג וועגען זאַמלען פאָנדען פאַר די קרבנות פון דער באַטור־קאַטאַסטראָפע אין טבריה, די העברעאישע פּרעסע דריקט אויס די מיינונג, אַז דער רעגירונגס־אוצר איז גענוג רייך, אַז די רעגירונג זאָל אַליין קענען טראָגען הילף די קרבנות פון טבריה.

פראטעסטען געגען די עליה-בעגרענצונגען אין א"י

פּאַריז, (יט"א), אין אַלע גרעסערע שטעט אין פראַנקרייך זענען די לעצטע טאָג פאָרגעקומען גרויסע פּראָטעסט־מיטינגען געגען די עליה־בעגרענ־צונגען אין א"י.

ווין, (יט"א). דער ציוניסטישער לאַנדעס־קאָמיטעט אין עסטרייך האָט איבערגעגעבען דער בריטישער געזאַנדשאַפט אין ווין אַ פּראָטעסט־ערקלערונג געגען די עליה־בעגרענצונגען אין א"י.

יודישע ארבייטער-פארשטעהער
ארויסגערופען צום ווארשאווער רעגירונגס-קאמיסאר

וואַרשאַ, 5 טעלעפאָניש)

א דעלעגאַציע פון יודישע אַרבייטער-פּאַר־טרעטער איז אַרויסגערופען געוואָרען צום רע־גירונגס-קאָמיסאַר, וועלכער האָט געפאָדערט, אַז מ'זאָל נישט אַרויסטרעטען אַגרעסיוו געגען די אָנפאַלער אויף יודען, נאָר איבערלאָזען פאַר דער פּאָליציי דאָס בעקעמפען די אָנפאַלען. דער בונדישער פיהרער עהרליך האָט געפאָדערט שוץ פאַר דער יודישער בעפעלקערונג.

רעוויזיע ביי די רעוויזיאניסטען אין ווארשא

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש)

אין לאָקאַל פון דער רעוויזיאָניסטישער פּאַרטיי גראַניטשנאַ 9 איז פאָרגעקומען אַ רעוויזיע, וועלכע האָט געדויערט 5 שעה, מ'האָט געזוכט געוועהר און אויפרייס-מאַטעריאַלען, קיין שום פערדעכטיגעס האָט מען נישט געפינען, 6 פּערזאָנען פערהאַלטען געוואָרען.

6 טויט-אורטיילען אין קיעוו
צוליב בעגאנגענע מיסברויכען

מאָסקווא, 5 (ספּ. טעל.)

אין גרויסען פּראָצעס געגען 29 בעשולדיגטע אין מיסברויכען אין דער קיעווער האַנדעלס-אָרגאַניזאַציע זענען 6 פּערזאָן פערמשפּט געוואָרען צום טויט, 7 אויף 10 יאָהר טורמע יעדער, די איבע־ריגע פון 1 ביז 5 יאָהר טורמע.

דייטשען זענען נישט צופרידען
וואס די אמעריקאנער באיקאטירען זיי

ברעסלוי, 5. (ספּ. טעל.) די ידיעה אַז די גרויס אַמעריקאַנער פירמע וואָלוואָרט האָט ער־קלערט אַ באָיקאָט אויף דייטשע סחורות, האָט אין דייטש איבערראַשען געמאַכט אַ גרויסען רושם. בעכטען האָט דער המון איינגעאָרדנט אַ מאַניפעסטאַציע פאַרן לאָקאַל פון וואָלוואָרטס פירמע אין ברע־סלוי און געמאַכט אַנטי־יודישע אויסרופען. עטלי־כע פּערזאָן זענען צושלאָגען געוואָרען.

הילף פאר די נשרפים פון וולאדימערעץ

וואַרשאַ, (יט"א) דורך דער פערמיטלונג פון יט"א ווענדעט זיך דערמיט דער הילפס-קאָמיטעט פאַר די וולאָדימירעצער נשרפים מיט א דרינגענדען הילפס-רוף צו אַלע אינלענדישע און אויסלענדישע יודישע קהלות און הילפס-אינסטיטו־ציעס צו שיקען באַלדיגע הילף פאַר די פּערצווייפעלטע נשרפים פון שטעטעל וולאָדימערעץ (סאַר־נער פּאָוויאַט), וואו העכער טויזענד נפשות זענען געבליבען דאַכלאָז, נאַקעט און ברויטלאָז און וואו אַלע בתי-מדרשים, תלמוד-תורה און שולען זענען פערניכטעט געוואָרען אין דער גרויזאַמער שרפה פון שבת, דעם 5 מאַי ה. י. די הילף דאַרף גע־שיקט ווערען אויפן אַדרעס:

Rabin Sz. Szalita i U. Fiszbejn
m. Włodzimierzec pow. Sarny.

ערב די וואהלען צו דער לאדזער האנדווערקער-קאמער
ווענדונג וועגען א קאנסאלידאציע צווישען די יודישע האנדווערקער

אין צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד (פּאָלודניאָווא 4) איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון אַלע אָנגעשלאָסענע צעכען וועגען די אָנ־פאָרשטעהענדע וואַהלען צו דער לאָדזער האַנדווער־קער־קאַמער.

ס'איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע צו אונטערהאַנדלען וועגען די וואַהלען אין די ראַהמען פון דעם אָפּמאַך וועלכער איז געשלאָסען געוואָרען אין וואַרשאָ פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד מיט די קריסטליכע האַנדווערקער־אָרגאַ־ניזאַציעס.

עס איז אויסגעוועהלט געוואָרען פאָלגענדער וואַהל־קאָמיטעט: סענדאָווסקי, פּזשיגורסקי, קאָל־סקי, הערשקאָוויטש, געפּנער, באָום, ליבערמאַן און פרויגד.

לייטער פון וואַהל־קאָמיטעט איז דיר. רעדלוס.

* * *

דער האַנדווערקער־פערבאַנד פּאָלודניאָווא 4 האָט זיך געווענדעט מיט אַ בריף צום פּאָרזיצער פון דער האַנדווערקער־עקספּאָזיטור אַדוו. ווייצמאַן וועגען אַ קאָנפערענץ אין לאָקאַל פון „אָרט" מכח אַ־רויסשטעלען אַן איינהייטליכע ליסטע צו די וואַה־לען צו דער האַנדווערקער־קאַמער אין לאָדז, דער האַנדווערקער-פערבאַנד לעגט פאָר אין'ם בריף, אַז די קאָנפערענץ זאָל פאָרקומען היינט 6 אַ זייגער אין אָווענד.

דעם נעסטאָר פון די חזנים
אבערקאַנטאר
גרשון סיראטא
צו זיין 30-יעהריגער יובל-פייערונג
גראַטולירט און ווינשט נאָך לאַנגע פרוכטבאַרע יאָהרען
מ. דאַרגוזשאַנסקי.

אוירען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z.Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַ־טאָרישעס פון 11—2 און פון 5—8 אָוונט.

מודעה. ברוך-קראנקע! קריפעל!
ליידענדע אויף פערשידענע ביין-פערקריי־מונגען פון גוף (הויקערס)!

נאָך לאָדז איז געקומען צום ערשטען מאָל דער אמת'ער וועלט-בעריהמטער ספּעציאַליסט
Ortoped NATAN RAPAPORT
פון ווין מיט לאַנגיעהריגער פּראַקטיק און נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אָווענד
אין לאָדז, פּילסודסקיעגאַ № 23 (פריהער וואָסכאָר ניאַ 23)
ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערען אָהן בלוטיגע אָפּעראַציע! ראַטעוועט אייער געזונד כל-זמן ס'איז נאָך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאָפּ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראַנדיג ווערען.
א הילף און א רפואה! דורך מיין מעטאָדע ערפונדענע ספּעציעלע הייל-באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעסטע פערנאַכלעסיגטע ברוכען און בעוויטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע ביי אָנפאַנגס-ברוכען. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל-אַפּאַראַטען נאָך דעם סיסטעם פון פּראָפעסאָר ד"ר האָפּפא, ד"ר העססינג און קאַללאַט. געגען אַלערליי פערקריפּלונגען, פערקרימטע פיס ווי אויך שמערצענדע פּלאַט-פיס, פאַר אַמפּוטירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט-פיס (סאַלאָן-אַרבייט).
פאַר דאַמען נאָך אָפּעראַציעס קינסטליכע ברוסטען.
ביים אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל-באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד"ר גלענאַרד.
געדענקט די אַדרעס:
אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט 23 פּילסודסקיעגאַ 23.
בעמערקונג: די אויפנאַהמען פון קראַנקע קומען פאָר פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און פון 3—7 אָווענד.
צאָהלרייכע דאַנקזאַגונגען פון רבנים און צדיקים.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2—3 און פון 6—8 אָוו.

די נייעסטע עלעקטרישע פּאַטענטירטע
אַלאַרם-אַפּאַראַטען
געגען גנבות, איינברוך און פייער
אינסטאַלירט עלעקטראָ-קאָנסטרוקטאָר
מ. געלבאַרט, קילינסקיעגאַ 23
טעל. 142-41
פאַר זומער-וואוינונגען ספּעציעלע ביליגע איינריכטונגען.

Dr.
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקלעראָז-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אָוו.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען.

Dr. med.
WŁ. ZADZIEWICZ
ספּעציאַל-אַרצט פאַר האַלז, נאָז, אוירען און קעהל-קאָפּף-קראַנקהה.
Piotrkowska 164
tel. 125-26.
נעהמט אָן פון 4 ביז 8 אָווענד.

פאַר גאלד,
בריליאַנטען
ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד- קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאר פיאלקא
פּיעטריקאָווער 7.

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז׳
6 יוני 1934

צי דען דארף מען דייטשלאנד נאכגעבען?

רעדעס, צו וועלכע מ׳איז אין זשענעווע נישט געוואוינט

צו אזעלכע רעדעס, ווי עס האט געהאלטען דער פראנצויזישער אויסערן-מיניסטער בארטו אין זשענעווע, איז מען דארט נישט געוואוינט, און ס׳איז נישט קיין וואונדער דעריבער, וואס זיין רעדע האט אנגעמאכט אזא טומעל. וועגען דער רעדע רעדט מען זעהר פיל און מען וועט רעדען. עס געהט דא נישט אזוי פיל וועגען דעם אינהאלט פון דער רעדע, ווי וועגען איהר טאן און דער עיקר וועגען אפענעם פאלעמישען כאראקטער, וואס זי האט געטראגען. מען פאלעמיזירט אפט אין זשענעווע, אבער שטענדיג אין געקינצעלטע און דיפלאמאטישע ווערטער און אויסדרוקען. בלויז צוויי מענשען האבען זיך ערלויבט אין זשענעווע צו האקען מיט די פויסט איבער׳ן טיש. דער ליט-ווישער פארשטעהער גאלוואנאוסקיס און דער דייטשער אויסערן-מיניסטער שטרעזעמאן. ביידע מאל איז די מהומה געווען זעהר גרויס. אבער וועגען גאלוואנאוסקיסן רעדט מען נאך איצט, אז דאס איז א זעהר שלעכט ערצויגענער מענש און דאס קלאפען מיט דער פויסט אין טיש מצד שטרעזע-מאנ׳ען האט מען שוין דעמאלט ערקלערט מיט דער קראנקהייט פון פערשטארבענעם מיניסטער.

בכלל האלט מען אין זשענעווע נישט קיין רעדעס, נאר מען לייענט זיי. און יעדעס ווארט פון רעדנער ווערט פון פריהער-אויס גוט איבער-גערעכענט און אפגעוואויגען. און אז דער אויסערן-מיניסטער פון א גרויסער מלוכה אנ׳אלטער מלוכה-מאן זאל קאנען אזוי אפען און קלאר רעדען — דאס האט מען נישט ערווארט.

מען האט נאטירליך געוואוסט, אז צווישען בארטו׳ן און סיימאנ׳ען איז פארגעקומען א גרויס געשפרעך, אויף דער בעמערקונג פון ענגלישען מיניסטער, אז פאר דעם דורכפאל פון דער קאנ-פערענץ פאלט די פעראנטווארטליכקייט אויף פראנקרייך, האט בארטו געענטפערט מיט ווערטער, וועלכע זענען געווען מעהר ווי שארף, אבער דאס איז פארגעקומען אונטער פיר אויגען. קיינער האט נישט ערווארט, אז אין דער אנוועזענהייט פון אלע אויפ׳ן פלענום וועט פארקומען די פארטזעצונג פון געשפרעך.

לויט א פארשטענדיגונג מיט בארטו׳ן האט דער ערשטער גערעדט דזשאן סיימאן. דער לייטער פון ענגלישען אויסערן-מיניסטעריום איז לויט דער פראפעסיע אנ׳אדוואקאט. זיינע רעדעס דערמאנען דעריבער מעהר די ערקלערונגען פון אנ׳ערשט-קלאסיגען געריכטס-רעדנער. נישטא אין זיין רעדע קיין שאטען פון פאטאס. זעלטענע איינארטיגע זשעסטען. רוהיגע מעטאדישע, לאגישע, גענויע, שטארק געבונדענע ארגומענטען אין זין פון דער טעזע, וועלכע ער פערטיידיגט. אפילו דער הומאר, וועלכער ליגט אין די רעדעס פון אלע ענגלישע רעדנער איז נישטא אין זיין רעדע.

עס ווייזט אויס, אז פאר די ריכטער פון דער קעניגליכער באנק זענען וויצען נישט אויפן ארט. בלויז זעלטען די פיינע איראניע. דער ענג-לישער אויסערן-מיניסטער האט זיך געשטעלט די אויפגאבע צו פערטיידיגען דעם לעצטען בריטישען פארשלאג. ער האט זיין אויפגאבע ערפילט מיט גרויס קענטעניש און געניטקייט. דער טעזיס פון ענגלאנד איז איינפאך: די איבערבעוואפנונג פון דייטשלאנד איז א פאקט. מיט פאקטען דארף מען זיך רעכענען בפרט, ווען מען קאן זיי נישט ענ-דערען. קיינער האט נישט קיין ווילען און קיין שטרעבען צו צווינגען דייטשלאנד ווידער אמאל זיך צו ענטוואפענען. און אויב די זאך איז טאקע אזוי, דאן איז דער איינציגער ריכטיגער אויס-וועג פון דער לאגע אנצונעהמען דעם ענגלישען פלאן. ווי יעדער גוטער און קלוגער אדוואקאט, האט סער דזשאן פערטיידיגט די ענגלישע טעזע. וואסער יוריסט וואלט גענומען בעווייזען פאר די ריכטער, אז אין דעם טעזיס פון זיין געגנער איז פאראן אמת און לאגיק? סער דזשאן האט דערי-קיין ווארט נישט געזאגט וועגען פלאן פון מוסא-ליניך און האט אויך ווייניג גערעדט וועגען דער פאזיציע פון פראנקרייך, און וועגען די בעוואפנו-נגען פון דייטשלאנד האט ער גערעדט אהן יעט-וועדער אויפרעגונג.

בארטו האט אויפגעקלערט די רעדע פון סיימאנען, גלייך ווי ער וואלט ארויפגעלייגט אויף פראנקרייך די פעראנטווארטליכקייט פאר דעם אונטערפאלג פון דער קאנפערענץ; ער האט בעהאל-טען פאר נויטיג צו פערטיידיגען זיין לאנד פאר אזא אונריכטיגער בעשולדיגונג. ער האט דאס געטון מיט א ריזיגער קונסט, אבער אלס פארלא-מענטאריער און נישט אלס דיפלאמאט.

בארטו איז א פראפעסיאנעלער פאליטיקער און אין די צייטען פון אפרוה איז ער אויך א שרייבער. ער האט זיך קיינמאל נישט פערנומען מיט עפעס אנדערש ווי פאליטיק. צו 27 יאהר איז ער צום ערשטען מאל געוועהלט געווארען אלס דעפוטאט און פון דעמאלט אן איז ער שוין זייט 42 יאהר מיטגליד פון פארלאמענט, דעפוטאט און סענאטאר. ווי די מעהרהייט פון די פראנצע-זישע פאליטיקער, שרייבט נישט בארטו זיינע רעדעס, ער אימפראוויזירט. ער האט אימפראווי-זירט אויך דאס מאל און האט גערעדט אזוי ווי ער איז געוואוינט צו רעדען אין פארלאמענט. אין פארלאמענט, ווען עס גייט אן א דיסקוסיע, רע-כענט מען זיך נישט מיט קיין ווארט. מען ווענדט זיך דירעקט צום געגנער, בעמיהענדיג זיך אויסצו-זוכען זיינע סאמע שוואכסטע ערטער און געבען איהם די סאמע שווערע קלעפ.

אין גרונד גענומען האט אבער בארטו נישט געזאגט קיין שרעקליכע זאכען. עס זענען בלויז געווען נישט געוועהנליך דער טאן און די מאניר פון דער פאלעמיק. דאס, וואס בארטו האט געזאגט וועגען דייטשלאנד, האט ארויסגערופען אלגעמיינע מיטגעפיהל. צי דארף מען אנערקענען די פאזיציע פון פראנקרייך? האט ער געזאגט. צי דען בלויז דערפאר, ווייל דייטשלאנד האט אפגע-ווארפען דעם פלאן, וואס איז געווען אויסגעאר-בייט דורך פראנקרייך, ענגלאנד און איטאליען ערב דעם פערצעהנטען אקטאבער פון פאריגען יאהר, דארף מען דעם פלאן ערקלערען פאר אונטויג-באר? און צו דערפאר ווייל דייטשלאנד האט פער-לאזען די קאנפערענץ, האט זיך אליין בעוואפענט און וויל איצט אנווארפען דער גאנצער וועלט איהר ווילען, דארף מען איהר נאכגעבען? פראנק-רייך האלט אזא אונטערווארפען זיך דעם ווילען פון דייטשלאנד פאר אונדערלאזבאר.

אט דאס איז דער טעזיס פון דער פראנצוי-זישער רעגירונג. אין איהם איז פאראן אמת און מען קאן נישט אפזאגען, אז אין איהם ליגט לא-גיק. אבער אין איהם איז אויך דא א שוואך ארט. ער ווייזט נישט ארויס קיין שום אויסגאנג פון דער לאגע. בויען א בריק צווישען דער טעזע פון ענגלאנד און פון פראנקרייך איז נישטא קיין שום מעגליכקייט. ווי אזוי זאל מען ארויס פון דער לאגע — דאס ווייס נישט קיינער, קיינער רעדט נישט מעהר וועגען דער פערקלענערונג און בעגרעניצונג פון די בעוואפנונגען. מען זוכט פשוט עפעס אנ׳אנשטענדיגען מאטיוו, מען זאל זיך פונאנדערגיין. (לען)

„דאס בעסטע פאר אייך איז צו שטארבען“

ענגלישער זשורנאליסט וועגען די דייטשע יודען

פעמבראק סטיפענס, דער בערלינער קא-רעספאנדענט פון „דיילי עקספרעס“, וועלכער איז מיט עטליכע טעג צוריק ארעסטירט געווארען דערפאר, וואס ער האט געהאט ענטדעקט און בעשריבען א געהיימען דייטשען אונטערערדישען פליה-פלאץ, שיקט צו זיין בלאט א נייעם סענ-סאציאנעלען בעריכט וועגען די ליידען פון די דייטשע יודען, ביי וועלכע מ׳האלט ביי קאנפיס-קירען זייער פערמעגען. די נאציס בעטראכטען די יודען פאר פארביגע, ווי עפיס צווישען א נעגער און כינעזער.

אין קלוב פון איין בעקאנטען אין א בער-לינער ווארענהויז, וואו עס זענען בעשעפטיגט פיל יודען, געפינט זיך פאלגענדע מעלדונג: אין מיטעלאלטער איז געווען אנגענומען — פרויען, וועלכע זענען אנערקענט געווארען פאר פערקעה-רען מיט יודען, צו שטעלען צום שאנד-סלופ. מיר מאכען די פרויען פון דאזיגען געשעפט אויפמערקזאם דערויף, אז זיי וועלען האבען דעמזעלבען גורל, אויב זיי וועלען נישט באלד אויפהערען זייער פערקעהר מיט יודען.

יודישע ארעסטירטע ווערט מען אין דער צוקונפט מעהר נישט ברייגגען קיין יודישע מאכלים אין די רעליגיעזע יום-טובים, די יודען אין בייערען טארען נישט בעזוכען קיין שווים-בעדער, א יודישע סינאגאגע אין אסט-פרייסען איז בעשמירט געווארען מיט שמוץ. יודישע בית-עולם׳ס האלט מען אין איין שענדען.“

די קליינע שטאט ארענסוואלד אין פאמערן איז טיפיש פאר דעם איצטיגען דייטשען אנטי-סעמיטיזם. איך האב אליין געזעהען, די הילצערנע ברעטער, וועלכע זענען צוגעקלאפט געווארען צו די פענסטער אין דער סינאגאגע און אין די יודישע הייזער, כדי צו פערבייטען די אויסגע-האקטע שויבען. אהן א ווארנונג זענען אין מיטען דער נאכט דורך שטורמיסטען אויסגעהאקט גע-ווארען אלע פענסטער פון די יודישע בעשעפטען, פון דער סינאגאגע און פון די יודישע וואוינונגען. אויפ׳ן צווייטען טאג אינדערפריה האבען דייטשע קינדער אויפ׳ן וועג אין דער שולע זיך גענומען ציין-פאסטע, זייף און אנדערע זאכען, וועלכע זענען געלעגען נעבען א דעמאלירטער יודישער אפטייק און די עלטערן און די לעהרער האבען זיך נאר צוגעקוקט.

אין א גרויסער שטאט קאן זיך נאך דער יוד בעהאלטען. אין א דארף איז ער איגנאנצען איזאלירט. מענשען, וועלכע זענען געווען אין פערלויף פון 50 יאהר בעפריינדעט מיט יודען, גריסען זיך נישט מעהר מיט זייערע אלטע יודישע פריינד, ווען זיי בעגעגענען זיך, פונקט ווי זיי וואלטען געווען פערפעסטעט.

פויערים, וועלכע פלעגען אין די פריהער-דיגע צייטען גערן בארגען געלד ביי קליינע יו-דישע סוחרים, לאכען זיך איצט אויס פון זייערע חובות. פאר די טויערן פון יודישע קינאס שטע-הען שטורמיסטען און פערטרייבען די בעזוכער.

אבער אין דער צייט, ווען זיין געשעפט שטארבט אפ, ווערט דער יוד נישט בעפרייט פון זיינע פליכטען לגבי דער מלוכה. די דייטשע יודען לעבען נאך פון זייער קאפיטאל, אבער די אפשפא-רונגען שמעלצען זיך אויס און דאן וועט זיך אנהוי-בען די אייגענטליכע טראגעדיע.

רייכע יודען קאנען אויסוואנדערן קיין פא-לעסטינע, אבער די רעגירונג דארף האבען די יודען פון מיטעלשטאנד פאר שטייער-צוועקען, די, וועגען וועלכע מען ווייסט, אז זיי זענען געווען פאליטיש סטיג, לאזט מען נישט ארויס פון לאנד, ווייל מען האט מורא, אז אין דער אויסלענדישער פרעסע זאלען זיך נישט בעווייזען קיין גרויל-בעריכטען.

ארימקייט און פערפאלגונג האבען פערא״י-ניגט די דייטשע יודען און פיל פון זיי זענען געווארען געטרייע ציוניסטען. ד״ר געבעלס האט איצט געדראהט צו נעהמען יודען אלס עירוביניקעס, די אזוי ארום זיך אנטקעגען צו שטעלען דעם באיקאט פון אויסלענדישע יודען. און איך ווער געוואויר, אז די רעגירונג גרייט צו א פלאן צו קאנפיסקירען יודיש פערמעגען אין דייטשלאנד, כדי צו דעקען דעם שאדען, וועלכען עס האט בע-ליטען דער דייטשער האנדעל א דאנק דעם יודישען באיקאט.

דער דייטשער יוד, ביי וועלכען מען האט צוגענומען די ארבייט, ביי וועלכען מען האט צו-גערויבט זיינע בירגערליכע רעכט, וואס קאן ער טון? סיידען צו פאלגען די ברוטאלע עצה פון די בעאמטע, וועלכע זאגען געוועהנליך צו די יודען: דאס בעסטע פאר אייך איז צו שטארבען.

מאנדאטען-קאמיסיע פון פעלקער-בונד

פראגעז וועגען ארץ-ישראל

אין די נאהענטסטע טעג דארף זיך צונויפ-קומען די מאנדאטען-קאמיסיע ביים פעלקער-בונד און אויפ׳ן סדר-היום פון איהרע בעראטונגען וועט פערנעמען א גאר חשוב׳ן פלאץ די פראגע פון ארץ-ישראל. די א״י רעגירונג האט, לויט די פרעסע-מעלדונגען, צוגעשטעלט א לענגערן בעריכט וועגען מצב אין לאנד, וועלכער וועט פערעפענט-ליכט ווערען ערשט אין דער מיט פון חודש יוני.

עס איז אנצונעמען, אז אין דעם דאזיגען בעריכט וועט די א״י-רעגירונג מיט שטאלץ אנ-ווייזען אויף דעם וואוילשטאנד פונ׳ם לאנד, אויף דער קאלאסאלער ענטוויקלונג, וועלכע דאס לאנד האט דורכגעמאכט אין די לעצטע יאהרען, און אודאי אויך אויף דער פערגרעסערונג פון דער יודישער עליה, אלס בעווייז דערפאר ווי אזוי די מאנדאט-מאכט דערפיהלט „געטריי“ איהרע התחיבות׳ן לגבי דעם מאנדאט. אויף די מיטגלי-דער פון דער מאנדאט-קאמיסיע, וועלכע פערשטייען נישט דעם ציוניזם אין זיין גאנצען פערנעם און וועלכע קענען נישט די הערשענדיגע יודען-נויט אין די גלות-לענדער, קאן אזא בעריכט מאכען, מען דארף זיך נישט נארען, א גינסטיגען איינדרוק. זיי קאנען באמת מיינען, אז דער אין די לעצטע יאהרען דערגרייכטער פארטשריט, אין לאנד איז א פועל-יוצא פון דער פאליטיק וואס ווערט אנ-געפיהרט מצד דער א״י-רעגירונג, אין וועלכע איז איינגעשטעלט דערויף צו פערוואנדלען א״י אין דער יודיש-נאציאנאלער היים.

מיר אבער ווייסען און פיהלען דעם טרא-גישען אמת, אז דאס וואס איז דערגרייכט גע-ווארען אין די לעצטע יאהרען אין א״י קאו פערשריבען ווערען איינציג און אליין אויפ׳ן קאנטא פון די יודישע אנשטרענגונגען, און אז דער פארטשריט איז געקומען כאטש די א״י-רעגירונג פיהרט אן איהר פאליטיק ווי זי פיהרט זי. צי וועט די מאנדאטען-קאמיסיע קאנען אזוי טיף אריינדרינגען אין דער פראבלעמאטיק פון א״י און פון ציוניזם, כדי צו זעהען ווי אזוי די א״י-רעגירונג טוט אלצדינג כדי דעם פארטשריט פון לאנד צו האמעווען? צי וועט דערגרייכען אהין קיין געשריי דער פערביטערטער פראטעסט-געשריי פון מיליאנען יודען אין דער גארצער וועלט אקעגען דער א״י-רעגירונג, וועלכע וועט זיך דארט פוצען מיט אונזערע פעדערען?

נישטא קיין שום זיכערקייט, אז אין דער מאנדאטען-קאמיסיע וועט מען געבען אומרעכט דעם פערטרעטער פון דער גרויסער ענגלישער אימפעריע לטובת דעם ארימען און געפייניגטען יודישען פאלק, וואס ראנגעלט זיך אזוי שווער פאר זיין קיום. „זר לא יבין זאת“, א פרעמדער, וועל-כער ווייטיגט נישט דורך אונזערע ווייטאגען און וועלכער לעבט נישט דורך אונזערע שווערע ראנגי-לעבישען פאר רעכט אויף לעבען און ארבייט, איז כמעט נישט מסוגל אונז צו פערשטיין. אבער כאטש אזוי, מוזען מיר אלץ טון, כדי דורכצובריע-כען די דאזיגע מויער פון אומפערשטענדניש פאר אונזער מצב און פאר אונזערע לעבענס-פאדערונ-גען. אונזער ווארט פון אויפקלערונג מוז קאנען געפונען א צוטריט אויך אהין, אויך צו די פרעמ-דע, צו די, וואס וואלטען אונז געוואלט פערשטיין, צו די אלע, וואס זענען נאך נישט פער׳סמ׳ט פונ׳ם היטלערישען גיפט. די וועלט מוז אונז אנהייבען פערשטיין. אזא בעפרייאונגס-בעוועגונג ווי אונזערע נויטיגט זיך אין דער מאראלישער אונטערשטיצונג פון דער פראגרעסיווער מענשהייט.

בעגריסונג פון גריכישען פרעמיער

פאר דער יוד. קהלה אין סאלאניקי

סאלאניקי. (יט״א). אנקומענדיג קיין סא-לאניקי, האט דער גריכישער פרעמיער, צאלדאריס אויפן אעראדראם, וואו ער איז געקומען צו פליהען פון אטען, אויפגענומען א דעלעגאציע פון דער יודישער קהלה. אויף דער בעגריסונג פון די קהלה פארשטעהער האט דער פרעמיער געענטפערט: „איך בין בעזונדערס צופרידען האבענדיג די מעגליכקייט צו רעדען מיט מיינע יודישע פריינד, וואס איך שאץ זעהר הויך זייערע עטוגענדען, זייער ליבע צו ארבייט און פראגרעס. די יודען זענען שטענדיג געשטאנען אין דער ערשטער רייה פון די קעמפער פאר מענשליכען פארטשריט. די יודישע געמיינשאפט שטעלט מיט זיך פאר א לאיאלען עלעמענט, וואס זיין ארבייט איז פון גרויסען ווערט פאר דער ענט-וויקלונג פון גריכענלאנד“.

ניַיער פאָלקסבלאַט
דאָס לאָדזשער לעבען
ניַיער פאָלקסבלאַט

מיטוואָך
כג
6
סיון תרצד

יוני
זון־אויפגאַנג 3.17
זון־אונטערגאַנג 7.52

לאָקאַטאָרען און סוב־לאָקאַטאָרען
אויפקלערונג אין פאַל פון געגענזייטיגע סכסוכים

(2) אין שייכות מיט די פיל סכסוכים, וואָס ענטשטייען צווישען די לאָקאַטאָרען און סובלאָקאַטאָרען, דערמאָהנט דער לאָקאַטאָרען־ און סובלאָקאַטאָרען־פאַראיין אין לאָדז די וויכטיגסטע נאָרמעס, וואָס רעגולירען די רעכט און די פליכטען פון א סובלאָקאַטאָר לגבי א לאָקאַטאָר און א הויז־בעזיצער:

ווען ס'ווערט מיט א סובלאָקאַטאָר געשלאָסען א שריפטליכען אפמאַך אויף א צייט, וואָס ס'איז פון פריהער־אויס בעשטימט, געניסט נישט נאָכ'ן אפגעלאָפענעם טערמין דער סובלאָקאַטאָר פון די הנחות פונ'ם לאָקאַטאָרען־שוץ, אונאָפּהענגיג פון דער צאָהל צימערן, וואָס ער פערנעהמט.

אין פאַל ווען עס ווערט אַרויסגעלייגט אַנ'אַרעסט אויפ'ן דירה־געלד, וואָס ווערט געצאָהלט דעם הויזווירט־לאָקאַטאָר, מוז דער סובלאָקאַטאָר צאָהלען דאָס, וואָס עס קומט פון איהם — דעם הויזווירט.

ווען א לאָקאַטאָר צאָהלט נישט קיין דירה־געלד און עס דראָהט איהם אַנ'עקסמיסיע, קאָנען די סובלאָקאַטאָרען צאָהלען דירעקט דעם הויז־ווירט, און אויב די סומע, וואָס ווערט קאַסירט פון די סובלאָקאַטאָרען דעקט די הויך פאַ'ם דירה־געלט, קאָן א הויז־ווירט נישט אַרויסבעקומען קיין עקסמיסיע־אורטייל.

אין פאַל, ווען אַנ'עקסמיסיע ווערט געוועגט געגען א לאָקאַטאָר, קאָן דער סובלאָקאַטאָר, וועלכער וואוינט אין דעם לאָקאַל ווייניגסטענס דריי חדשים, פאָדערען אָפּצולייגען די עקסמיסיע אויף 6 חדשים.

אויב אין א פּראָצעס געגען לאָקאַטאָר זענען נישט צוגעצויגען געוואָרען קיין סובלאָקאַטאָרען, קאָן נישט דער געריכטס־אורטייל לגבי די לעצטע אָנגעווענדט ווערן.

אונטערגעוואָרפענע יודיש מיידעלע
פיהרט מען פון אָרט צו אָרט, אַבער איז ערגיץ וויל מען עס נישט צונעהמען

די דורכגעהער אויף פּאָמאָרסקא גאַס האָבען געכטען בעמערקט נעבען נומער 19 א וויינענדיג 3־יעהריג מיידעלע. די יודישע דורכגעהער האָבען זיך פּעראינטערעסירט מיט דעם קינד. אָבער דאָס מיידעלע האָט גאָרנישט געוואוסט, וואָס צו זאָגען, ערשט דעמאָלט האָט מען בעמערקט, אז דאָס קינד האַלט א בריוועל אין האַנד. דאָס בריוועל איז געווען געשריבען אויף יודיש און אין איהם איז געוואָנט געוואָרען: „דאָס קינד איז א יודישעס, קיין פאָטער האָט עס נישט, און די מאַמע פון קינד, וועלכע האָט א חוץ דעם מיידעלע נאָך 4 קינדער, לעבט אין גרויס נויט, בין קראַנק, עלענד און קען נישט אַרבייטען. איך בעט גוטע מענשען, יודען, אז זיי זאָלען זיך פּעראינטערעסירען מיט דעם שעהנעם, גוטען קינד. אויב איך וועל נאָר האָבען די מעגליכקייט, וועל איך דאָס קינד צוריקנעהמען צו זיך".

די דורכגעהער האָבען באַלד דאָס קינד אָפּגעפיהרט אין גמינע, אָבער דאָרט האָט מען עס בשום אופן נישט געוואָלט אָננעהמען. דאַן האָבען עטליכע מענשען געפיהרט דאָס קינד פון איין מורה הוראה צום צווייטען, אָבער קיינער פון זיי האָט דאָס קינד נישט געוואָלט צונעהמען. ערשט דער מאַלט, האָט דאָס קינד צוגענומען דער 5־טער פאַרציי־קאָמיסאַריאַט.

צי איז שוין ווירקליך נישט פערהאַן אין לאָדז וואו צו בעזאָרגען א יודיש קינד, אַנ'אויסערגעוואָרפענס, פון אַנ'עלענדער מאַמען?

זעלבסטמאָרד פון דיר. אלפרעד שטרויך
ער האָט זיך אויפגעהאַנגען אויף דער גאַלעריע אין פילהאַרמאָניע־זאַל

נעכטען אַרום 5 א זייגער נאָכמיטאָג איז די שטאָט אַלאַרמירט געוואָרען דורך דער ידיעה, אז דער לאַנגיעהריגער דירעקטאָר פון „פילהאַרמאָניע" דיר. אַלפרעד שטרויך איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד.

אונזער מיטאַרבייטער דערוויסט זיך וועגען דעם טראַגישען פאַל פאָלגענדע פּרטים: דיר. שטרויך האָט נעכטען אָפּגעגעסען מיטאָג אַזוי ווי שטענדיג און דאַן איז ער געקומען אין פילהאַרמאָניע, כדי נאָכצוזעהען אַזוי ווי יעדען טאָג, צי אַלץ איז אין אָרדנונג. דאָרט האָט ער געהאַט עפּעס א שאַר פּען געשפּרעך מיט אַנ'אינטערעסאַנט, דאַן איז ער אַרויס פון דער קאַנצעלאַריע און אַוועקגעשיקט צוויי אַרבייטער, וועלכע האָבען זיך געפינען איז זאַל ווען די אַרבייטער זענען צוריקגעקומען האָבען זיי בעמערקט אַז דאָס עלעקטרישע ליכט איז גאַנצען זאַל איז אָנגעצונדען, זיי האָבען זיך צוליב דעם שטאַרק פּערוואונדערט און אָנגעהויבען אַרומצווזוכען דעם דירעקטאָר, אין קאַנצעלאַריע האָבען זיי איהם נישט געפינען, זיי האָבען געזוכט ווייטער, אָבער אויך אין זאַל האָבען זיי איהם אין ערגעץ נישט געפינען, דאַן האָט איינער פון זיי אַרויפגעקוקט אויף דער גאַלעריע און פאַר זיינע אויגען האָט זיך דאָר געשטעלט א שוידערליך בילד. אויף דער גאַלעריע אויף דער לינקער זייט טיף בעבען דער זייטען לאָזשע איז אויף א האַק געהאָנגען דער דירעקטאָר שטרויך. די אַרבייטער האָט געמאַכט א גע־וואַלד, ס'זענען זיך צונויפגעלאָפען די עטליכע מענשען וועלכע האָבען זיך געפינען אין בנין פון „פילהאַרמאָניע", דעם זעלבסטמערדער האָט מען אַראָפּגענומען פון דער פעטליע אָבער ליידער האָט שוין נישט די פאַטאַטאָוויע און נישט א פּריוואַטער דאָקטאָר גאָרנישט געקענט אויפטון, דיר. שטרויך איז שוין געווען טויט.

קיינער קען נישט אָנגעבען די דירעקטע סיבה פון דעם וואַהנזיניגען שריט, פּאַרמיטאָג אין אפילו נאָכמיטאָג האָט מען אין דעם פּערשטאָרבענעם בשום אופן נישט געקענט דערקענען, אז ד"ר, שטרויך טראָגט זיך אַרום מיט זעלבסטמערדערישע געדאַנקען. קיין שום בריף וועגען די סיבה פון זעלבסטמאָרד, האָט ד"ר. שטרויך נישט איבערגעלאָזען.

די ידיעה וועגען טראַגישען פאַל האָט געמאַכט א גרויסען רושם אין שטאָט.

אלפרעד שטרויך

דירעקטאָר אַלפרעד שטרויך איז אין לאָדז געווען זעהר פּאָפּולער און שטאַרק געאַכטעט.

און עס איז קיין וואונדער נישט, וואָרום זיינע בולטע און קאָנקרעטע פּערדינסטען פאַר דער מוזיקאַלישער קולטור אין לאָדז, זענען געווען אַנ'אַלבעקאַנטע זאַך. און נישט נאָר אין לאָדז אַליין, נאָר ווייט איבער די גרעניצען פון לאָדז.

פאַר דעם רוב אויסלענדישע בערימטע קינסטלער און קאָנצערטאַנטען איז דער נאָמען אַלפרעד שטרויך געווען א שם דבר, און איהם האָט עס לאָדז אין א גרויסער מאָס צו פערדאַנקען, וואָס אונזער שטאָט פון אַרבייט און פון גרויקייט איז אָנערקענט געוואָרען אַלס די שטאָט פון פיינשמעקער, און אויסגעשפּראָכענע מעלאָמאַנען אין פוילען.

ער האָט צוגעלייגט זיין ענערגישע און בעהאַוועטע האַנט צו דער פּראַקטישער מוזיקאַלישער אויסבילדונג פון אונזער שטאָט, און זיין איניציאַטיוו איז עס געווען די גרויסע סימפּאָנישע קאָנצערטען אין לאָדז, דער סימפּאָנישער אָרקעסטער א.א. זיינע פּערדינסטען אין דער היגיגער, וועלכע ערשט קאָנען ווי געהעריג אָפּגעשאַצט ווערען דורך דעם קולטור־היסטאָריקער פון לאָדז.

* * *

א בעזונדער קאַפּיטעל זענען זיינע פּערדינסטען פאַר דער עקזיסטענץ פונ'ם יודישען טעאַטער אין לאָדז, וועלכער איז עטליכע מאָל — מחמת דער אומפּעראַנטוואָרטליכקייט, קרעמערישקייט פון זיינע בעפעהלער און געבייטער — געבליבען אָהן א דאַך איבערן קאָפּ, און נאָר א דאַנק דער אונטערנעהמעריש־קייט און פיינקייט פון אַלפרעד שטרויכ'ן, איז אַט דאָס דאָזיגע פּערוואַהרלאָזטע יודישע טעאַטער אַריינגענומען געוואָרען אין די ווענט פון דער „פילהאַרמאָניע", און האָט זיך ווי־נישט־איז אויסגעלעבט יאָהרען־לאַנג.

ווי אונז איז בעקאַנט האָט אַלפרעד שטרויך שטאַרקען חשק געהאַט מיט דער צייט איבערצובויען דעם אומבעקוועמען פילהאַרמאָניע־לאָקאַל און צוצופּאַסען איהם פאַר טעאַטער־שפּיל, בכדי דאָס יודישע טעאַטער זאָל זיך קאָנען שעהנער און ווירדיגער פּרעזענטירען.

דער אומברחמנותדיגער טויט צושטערט אָבער די שיינע כוונות און פּלענער פון דעם אייגעלען מענשען, דעם עכטען דושענטעלמען, פאַר וועלכען דאָס קינסטלעריש־טעאַטראַלישע לעבען אין לאָדז איז נישט געווען בלויז א מקור פאַר מאַטעריעלען פּראָפיט, נאָר אויך א סיבה פאַר דער הויבענקייט, פאַר יום־טוב'דיגקייט.

* * *

א שאָר דעם דאָזיגען אינטעליגענטען קולטור־קאַלפאָרטער, וועלכער פּלעגט בייַ יעדער וויכטיגער קונסט־איבערלעבעניש בייַ אונז אין לאָדז ערשיינען אין זיין יום־טוב־פראַק, און זיין א וויכטיגער בעשטאַנד־טייל און אַט טאַקע דער גורם פון וויכטיגע קולטור־דערגרייכונגען.

אראָפּגעשלונגען א לעפעל, בכדי צו בעגיין זעלבסטמאָרד

(2) עס איז שוין דער צווייטער פאַל אזא אין א לאָדזער טורמע:

אין דער טורמע אויף שטערלינגא 16 האָט עסענדיג מיטאָג אראָפּגעשלונגען א לעפעל דער 25־יעהריגער אַרעסטאַנט סטעפאַן סטאַשיאַק (פון זשגאָוסקא 47), פון פאַך א מולאַזש.

נעכטען האָט ער עס מיט דעם צוועק צו בע־גיין זעלבסטמאָרד.

פאָבאָר פון יאָהרגאַנג 1913

מאָרגען, דאָנערשטאָג, ד. 7 יוני ה. י. 8 אינ דערפריה דאַרפען זיך שטעלען צו דער מיליטער־איבערזיכט פאַר דער פאָבאָר־קאָמיסיע נומער 1, (פּיעטריקאָווער 89) די פאָבאָר־פליכטיגע פון יאָהר־גאַנג 1913, וואָס וואוינען אויפן שטח פון 8 קאָמיסאַריאַט מיט די אותיות:

K Ł N Ó

פאַר דער פאָבאָר־קאָמיסיע נומער 2 פּיעטריקאָווער 89) קוועראָפיצינע צווייטער שטאָק די פאָבאָראָוועס פון יאָהרגאַנג 1913, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 13 קאָמיסאַריאַט מיט די אָנפאַנג־אותיות:

K Ł M N

די פאָבאָראָוועס דאַרפען האָבען בייַ זיך א פּערזענליכען דאָקומענט, אָדער אַנ'אידענטיש־קייט־שיין מיט א פאָטאָגראַפיע, א רעגיסטראַציע־שיין, אַנ'אַדראָטשעניע־קאַרטע, א שול־שיין און א פאַך־בעשטעטיגונג.

לאָקאַל־שטייער פאַרן צווייטען קוואַרטאַל
דער לעצטער טערמין פון איינצאָהלען איהם

(2) ווי מ'אינפאָרמירט אונז פון דער לאָדזער פינאַנץ־קאַמער, איז דער ענדגילטיגער טערמין פון בעצאָהלען דעם לאָקאַל־שטייער פאַרן צווייטען קוואַרטאַל ה. י. צוזאַמען מיט דער 14־טאָגיגער הנחה־צייט — דער 14 יוני ה. י.

די ראַטע, וואָס וועט נישט איינגעצאָהלט ווערען צום טערמין, וועט צוזאַמען מיט שטראָפען און קאָסטען אויפגעמאָהנט ווערען בדרך עקזעקוציע.

איז קאַמף מיטן פלעקען־טיפוס

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט דער גע־זונדהייטס־אַמט בייַ דער לאָדזער שטאָט־פערוואַל־טונג נעכטען פאָנאַנדערגעשיקט צו די היגע סאַני־טאַר־דאָקטוירים א צירקולאַר וועגען דעם קאַמף מיט דער עפּידעמיע פון פלעקען־טיפוס.

DR. MED. H. LUBICZ
פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנק.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס־שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאָג און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע־זאַל

מיט פולע רעכט פון רעגירונגס־גימנאַזיום (Kategorja A)
מעדכען־גימנאַזיום
און פּריוואַטע פאָלקסשולע
Marji Hochsteinowej
טעל. 214-27 23 וואָלטשאַנסקאַ 23 טעל. 214-27
איינשרייבונגען אין די גימנאַזיאַל־קלאַסען, ווי אויך אין די פאָלקסשולע נעהמט אָן דער סעקרעטאַריאַט טעגליך (חוץ שבת און יו"ט) פון 9 ביז 2 און פון 4 ביז 6.

יודישער קאַמעראַל־טעאַטער, אלטע 1־טער מאַי 2.
גאַסטשפּילען פון די בעקאַנטע סצענע־ און פילם־אַרטיסטען
יאָנאַס טורקאָוו — און — דיאַנאַ בלומענפעלד
היינט, מיטוואָך, 9.30 אָוונט — דער לעצטער שלאַגער צו פּאָפּולערע פּרייזען
דער 41־טער
אין 3 אַקטען פון באָריס לאַווּרעניעוו, אינסצעניזאַציע: י. וואַקסמאַן.
מאָרגען, דאָנערשטאָג, 9.30 אָוונט, צום 7־טען מאָל „די סיבה"
ס'נעמען אַנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל לויט א. ב.: בלומענפעלד דיאַנאַ, ביאַלקאָוויטש ישראל, גינסבערג יעקב, וויינגאָלד שלמה, טורקאָוו יאָנאַס, טופמאַן ישעיה, טופמאַן מרים, לערער ראָמאַ. קוזניעצאָוו לייב. ערט. י. ביאַלקאָוויטש. איספּעקטאָריע: ב. קאַגאַן. אינספּיציענט: ש. טופמאַן
פרייטאָג, דעם 8 יוני גרויסע מאַסען־פאָרשטעלונג פון דער 1־טער ביז דער 9־טער רייה 1 זל. פון דער 10־טער ביז דער 16־טער רייה 54 גר.
בילעטען צו בעקומען בייַ דער קאַסע.

W zreorganizowanym wydziale **„Safes"**
BANKU HANDLOWEGO w ŁODZI
SP. AKC. (KOSCIUSZKI Nr. 15)
została otwarta dla wygody Sz. Klienteli
Przechowalnia,
przyjmująca za niewielką opłatę na przechowanie różne przedmioty w opieczętowanych kufrach, walizach i t. p., co jest szczególnie dogodne dla osób, udających się **w podróż, na letniska i t. d.**

די שטייער-אמטען מוזען אנווענדען

די הנחות ביים בעצאהלען די פערלעגענע שטייערען

(אג) אין פערגאנגענעם יאהר איז פערעפענט-ליכט געווארען א פעראָרדנונג פון פינאנץ-מיניס-טעריום וועגען הנחות ביים בעצאהלען די פערלע-גענע שטייערען. די דאָזיגע פעראָרדנונג זאהט פאר, אז די פערלעגענע שטייערען, וואס זענען געווען צו צאהלען ביז׳ן 1. אָקטאָבער 1931, קענען בעצאהלט ווערען אין משך פון 10 יאָהר, אויב דער שטייער-צאהלער קען דעם חוב פערזיכערען מיט א היפאָטעק, אָדער אין משך פון דריי יאָהר אויב עס איז נישט פערהאן קיין היפאָטעק-פער-זיכערונג. א חוץ דעם ווערט פאָרגעזעהען, אז עס ווערען געשאָנקען די פראָצענטער ביז צום 1. אָקטאָבער 1933 און עס ווערט אנגעווענדעט א הנחה פון נאָר א האלבען פראָצענט ביז צום אוי-בענדערמאָהנטען טערמין.

די דאָזיגע הנחות מוזען אנגעווענדעט ווע-רען דורך די שטייער-אמטען און נאָר אין פאל, ווען דער שטייער-צאָהלער איז בעקאנט אלס א שטייער-צאָהלער מיט א „שלעכטען ווילען" קאָנען די שטייער-אמטען נישט אנווענדען די הנחות. וועגען דעם אָבער ווער עס איז א שטייער-צאָה-לער מיט א שלעכטען ווילען דעצידירט דער פינאנץ-מיניסטער. אויב אזא דעציזיע פון פינאנץ-מיניסטער איז נישט פערהאן, מוזען די שטייער-אמטען אנווענדען די הנחות ביים בעצאָהלען די פערלעגענע שטייערען.

פליאזשע און באסיין

נעכטען געעפענט אין „העלענאָוו"

נעכטען איז פאָרגעקומען די ערעפנונג פון דער פליאַזשע און באַסיין אין „העלענאָוו".

צו דער ערעפנונג זענען איינגעלאַדען געוואָרען פאַרשטעהער פון דער פרעסע, וועלכע דער דירעקטאָר שטענצעל האָט געגעבען די געהעריגע אינפאָר-מאַציעס.

די פליאַזשע וועלכע איז געמאַכט געוואָרען אויף דעם ביזאַיצטיגען ספאָרט-פלאַץ, איז איינגע-אָרדענט מאָדערן, מיט געשמאַק, ס׳איז צו זעהען אַז די דירעקציע האָט נישט געזשאַלעוועט קיין געלד און מיה.

אַ חוץ דער פליאַזשע געפינען זיך צוויי באַ-סיינען; איין באַסיין פאַר דערוואַקסענע און אַ בעזונדערער באַסיין פאַר קינדער. דריי טושען, נע-בען דער פליאַזשע זענען איינגעאָרדנט געוואָרען צוויי שעהן־אויסגעפיהרטע קאַבינעס: אַ קאַבינע פאַר פרויען און אַ קאַבינע פאַר מענער.

אין מיטען דער פליאַזשע איז איינגעאָרדנט אַ בופעט מיט שוץ־שירעמס געגען זון, פאַר קינדער זענען איינגעאָרדנט פערשידענע ספאָרט־שפילען, ראַד׳אַ א.אַ.וו.

כדי די פליאַזשע צו מאַכען צוגענגליך פאַר דעם בעסערען עולם, האָט די דירעקציע געמאַכט די פרייזען צוגענגליך: 50 גראָשען פאַר דערוואַקסענע און 25 גראָשען פאַר קינדער. שבת, זונטאָג און יום־טוב 85 גר. פאַר דערוואַקסענע און 50 גראָשען פאַר קינדער. די פליאַזשע איז אָפען טעגליך פון 8 פריה ביז אָוועגד.

פאַר דער בעקוועמליכקייט פון די בעזוכער, געפינט זיך איבער אַ מאַסאַזשיסט אויפן אָרט.

ווי דיר. שטענצעל פערזיכערט איז פאָראויס-צוזעהען אַז דאָס וועט זיין די איינציגע מאָדערנע פליאַזשע אין לאָדז, וואו ס׳וועט זיך צוזאַמענקומען די בעסטע געזעלשאַפט.

Dr. HELLER

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע
קראַנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראַוּגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט,
זונטאָג פון 11–2 מיטאָג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע— לעמשניצע-פרייזען

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 07=149
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-
קראַנקהייטען, מענער- שוואכע-בעהאַנד-
לונג און סעקסועלע בעראַטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו. זונטאָג פון 9—1 בייטאָג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

רעפערטואַנט־ טעאטער — „ראָזמאיטאשטשי" ציגעל-גאס 27 טעל. 112-25

פאזיטיוו לעצטע וואך! געזעגנונגס=פארשטעלונגען
פון דעם יודישען שעוואליער, פון דעם פענאָמענאלען און בעליבטען

פסח׳קע בורשטיין

צוזאַמען מיט דעם בעליבטען כאראַקטער-קאָמיקער יעקב פישער

היינט, מיטוואך, 9.30 אָוונט

א חתונה אין שטעטל

מיט פסח׳קע בורשטיין אין דער הויפט-ראָל.
בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי".

ראטעוועט אייער געזונט!

קראַנקע אויף רופטורען (ברוך-קראַנקהייטען)

ספעציעלע אָרטאָפעדישע הייל-גומי-באַנדאַזשען פון מיין מעטאָדע העלפען ראַדיקאַל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אַלע מינים ברוך-קראַנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפאַסטע בויך-באַנדאַזשען אויף אויסגעקריטטע רוקען-ביין (הויי-קערס) אָרטאָפעדישע הייל-גאָרסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אַלע אנדערע פעהלערן אָרטאָ-פעדישע הייל-אַפּאַראַטען אויף פלאַטפוס.

פעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאָדעלען, אויף זשילאַקעס.
– גומי=זאָקן לויט מאָס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל=ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)
(פראָנט פּאַרטער), טעל. 09=177 נאָהנט פון לאָדזשער פאבריקס-באהנהויף
בעמערקונג: דאָס צרשיינען פון די קראַנקע איזאונבעדינגט נויטיג.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק=בריף.
(אין זגערזש אויף טלאָמאַצקאַ № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

טעאַטער „ראָזמאיטאשטשי" ציגעל-גאס 27 טעל. 112-25

קירצליך נאסטשפילען פון

אלעקסאנדער גראַנאַך

פרעמיער פון ריינהארד׳ס טעאַטער צוזאַמען מיט זיין פאַרטנערין העלענא באַרקאָווסקאַ אין זיין ערפאָלג-פּיעסע פון ד״ר וואָלף מחבר פון „ציאַנקאַלי"

„די געלע ראַטע"

גענויערעס אין די ווייטערע מודעות.

העלענאָוו.

שבת, דעם 16 יוני, 2 נאָכמיטאָג

א גרויסע

גאָרטען-פערוויילונג

לטובת די באַראָכאָוו=שולען.

אין פראָגראַם:
גימנאַסטישע איבונגען / טענץ / אַ קינדער=פערוויילונג מיט פערשידענע אַטראַקציעס קאָנצערט פון פאָלקס-מוזיק / 2 אָרקעסטערס
פייערווערק / אילומינאַציע.

גענויער אין די קינפטיגע אַנאָנסען.
הנחה בילעטען שוין צו בעקומען אין דער באָראָכאָוו-ביבליאָטעק (אל. קאָשטשושקי 9).

אפטייקען

היינטיגע נאַכט=דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: א. דאנצער (זגערזשער 57), וו. גראָשקאָווסקי (11 ליסטאָפּאַד 15), ס. גאַרפּיין (פילסודסקי 54), י. כאָנדזינסקי (פּיאָטרקאָווער 165), ר. רעמבעלינסקי (אַנדזשעיאַ 28), א. שימאַנסקי (פּשענדזאַלניאַנאַ 75).

200 נייע הייזער אין לאדז

(2) אויף דער בעכטיגער זיצונג פון שטאָטישען בוי־ראַט זענען בעשטעטיגט געוואָ־ען פּראָ־עקטען פון בייע 20 הייזער.

איצט ווערען אין לאָדז געבויט בייע 200 הייזער.

צום סכסוך אין דער טריקאָ-טאַזש-בראַנזשע

(2) די נעכטיגע קאָנפערענץ וועגען דעם סכסוך אין דער טריקאָטאַזש-בראַנזשע האָט נישט געבראַכט צו קיין רעזולטאַט.

מאָרגען וועט די קאָנפערענץ פאָרטגעזעצט ווערען.

אמטליכעס

(א) דער פערטרעטער פון לייטער פונם אויס-פאָרשונגס-אַמט אין לאָדז, קאָמיסאַר קאָוואַלטשיק, — האָט נעכטען אנגעהויבען זיין אורלויב.

איהם פערטרעט דער קאָמיסאַר בזשאָזאָווסקי

פאליטישער פראצעס

(2) נעכטען איז אין קרייז-געריכט גע-משפט געוואָרען, אלס בעשולדיגטע אין קאָמוניס=טישער טעטיגקייט די 23-יעהריגע רחל פעכמאַן.

זי האָט בעקומען אַ פּסק 3 יאָהר טורמע.

בעשטראפט פאר נוצען עלעק-טרישען שטראם

א הן וויסען פון דער עלעקטראוניע

דער איינוואוינער פון סענאַקאַ-גאַס 22, קאַרל בוכהאָלץ, איז פאַר בענוצען עלעקטרישען שטראָם אָהן וויסען פון דער עלעקטראָווניע, בע-שטראָפט געוואָרען אויף 2 וואָכען אַרעסט און צו בעצאָהלען געריכט=קאָסטען.

דער צושניטענער אין זשאביא=ניץ איז א זעלבסטמערדער

(2) ווי מיר האָבען געמאָלדען, האָט מען די טעג געפינען אויף דער באַהן־ליניע הינטער זשאַביע־ניץ אַ צושניטענעם קערפּער פון אַן אומבעקאַנטען מאַנספער־שוין.

ווי ס׳איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, האָט מען דאָ צו טון מיט אַ זעלבסטמאָרד, און דער זעלבסט מערדער איז אַ געוויסער יוליאַן מאַיער, 52 יאָהר אַלט, פון לאָדז, זגערזשער 107.

זיך פער׳סמ׳ט מיט נישט פרישען אויפשניט

(2) אין שפּיטאָל אויף שטערלינגאַ 13, האָט זיך נעכטען פער׳סמ׳ט מיט נישט-פרישען אויפ-שניט די דינערין פון דעם לאָקאַל מאַריאַ אַבראַ-מאָוויטש (פון טראַמוואַיאָווע 13).

אין אַ זעהר שווערען מצמד האָט מען זי אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

פאהרען קיין ארץ-ישראל

אינפאָרמאַציעס אין „תוצרת-הארץ"
שרודמיעסקאַ 3.

Dr. REICHER

פּאָלודניאָוואַ 28, טעל. 93=201
ספעציאַליסט
פאַר מענער=שוואַכע=בעהאַנדלונג.
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען
נעהמט אָן פון 8–11 און פון 5–8 אָוונער

פון ל. א. פ. פ.

די הויזווירטען, וואָס האָבען נאָך ביז איצט נישט אָפּגעגעבען די שפּענדען-רשימות אין דער ל. אָ. פּ. פּ. אָפּטיילונג, קענען דאָס טון שפּעט-סטענס ביז׳ן 12-טען ד. ח. טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו. (אַ חוץ זונטאָג און יום-טוב).

אנ׳אומגליקליכער פאל

(2) אויף פּיעפּשאָווא גאַס, נעבען נומער 15 האָט זיך אויסגעגליטשט און געפאַלען די 40-יעהריגע מלכה ניימאַן (פון בזשעזשינער 45).

ביי איהר האָט געפּלאַצט אַנ׳אָדער פון אַ פוס און זי איז שטאַרק צושעדיגט געוואָרען.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהר ערטײלט ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אהיים.

ווער ווייסט?

אַ מיידעלע פון 8 יאָהר, עטוואָס נישט נאָר-מאַל, שרה גרונדמאַן, פון זשגאָווסקאַ 106, איז עהערנעכטען אין אָוועגד ערויס אין גאַס און ביז איצט נישט צוריקגעקומען. זי איז קורץ געשוירען וועם ס׳ווייסט עפּיס וועגען דעם קינד ווערט גע בעטען מיטצוטיילען די עלטערען אויף זשגאָווסקאַ 106.

„הינטישע עמאנציפאציע"...

(2) אין שייכות דערמיט, וואָס עס איז שוין איצט דערלויבט צו פיהרען הינט אין די טראַמוואַיען, ווערט אויפגעקלעהרט, אז קליינע הינט מעג מען האַלטען אויף די הענט אינעווייניג אין די וואַגאָנען, און גרויסע הינט מעגען גע-פיהרט ווערען נאָר אויף די פּעראָנען פון די צוגאָב-וואַגאָנען, און דאָס — בלויז אויף קייטלעך און אין אַ ריינעם און געזונטען צושטאַנד.

פאַר די ענדעקישע כלבים איז עס אַ שטיקעל נעפּאָהר — ווייל דאָס רוב זענען זיי נישט ריין, און נישט אינגאַנצען געזונד אויפ׳ן קאָפּ...

היינט „דער 41-טער" אין קאמעראל-טעאטער

היינט מיטוואָך נאָך אייגאיינציג מאָל ב. לאַוו-רעניעווס „דער 41-טער".

מאָרגען דאָנערשטאָג לעאָנאַרד פראַנקס „די סיבה". אין די הויפּט-ראָלען יאַנאָס טורקאָוו און דיאַנאַ בלומענפעלד.

פון דער לאדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי	—	—	86.75
3 פּראָצענטיגע	בוראָוולאָנע	—	44.75
4 „	דאָלאָרובקאַ	—	53.40
7 „	סטאַבּיליזאַציע (אַמ.)		67.63
8 „	וואַרשאָווער מאַנד-בריף		57.00
8 „	לאָדזער		50.25
ענגלישער פונט	—	—	26.69
דאָלאַר – אָפיצ.	5.29.50 נישט אָפיצ.	—	5.27
גאָלד-דאָלאַר –	—	—	8.91
גאָלד-רובל –	—	—	4.61
דייטשער מאַרק	—	—	2.06

Dr. med. Trepman

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 90=216
ספּעצ. פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענערשוואַכע אויך אַלע אַרט אַנאַליזן
נעהמט אָן פון 8–12 און פון 5–9 אָוו. זונטאָג און
יום-טוב פון 8–1. בעזונדערע וואַרטע-זאַל פאַר פרויען

טבריה, די אלטע יודישע שטאט, וואס איז איצט חרוב געווארען

פון מ. דאנציס.

זענען מיר אין טבריה די הויפט־גאס, וואס ציהט זיך בארג־ארויף, איז נאך לעבעדיג. א פאר־קראמען זענען אפען. עטליכע רעסטאראנען קוקען ארויס מיט בעלויכטענע פענסטער.

עטליכע בחורים און מיידלעך שניידען זיך ארויס פון א געסעל און לאזען זיך בארג ארויף, איי־נער צעזינגט זיך:

מי יבנה הגליל.

און די אנדערע כאפען אונטער:

אל יבנה הגליל!...

און אויך די נאכט, און די שטערען איבער'ן ים, און די בערג, וואס שווארצען זיך און רייסען זיך ארויף אין דער טונקעלער, אויסגעשטערנטער הייך, און דער „כנרת" אונטער אונז, אויך זיי כאפען אונטער:

אל יבנה הגליל...

מיר זענען אין דער אלט־אלטער טבריה. זאגט מען עס אזוי גרינג: „טבריה". ווייסט איהר אבער די מיין פון דעם ווארט, דעם זין וואס ליגט אין יעדען אות פון אט דעם נאמען „ט־ב־ר־י־ה"? א אייביגקייט א גאנצע געהט אויף ביי אייך, פארגעסענע, אונטער געשטאלטען טויכען אויף אין'ם זכרון, אלטע דורות און עפאכען שטעהען אויף פון זייער קבר, שטעלען זיך אויס לעבעדיגע, מיט בלוט פערטרונקענע מיט הויט און ביינער ארויפגעצוי־גענע. זיי קומען ארויס פון די הונדערטע קברים, וואס זענען איבער די בערג פע־זייט, קברים פון הייליגע, אין אונזער געשיכטע איינגעווארצעלטע, אין הארץ פון פאלק איינגעוואקסענע. זיי שלייכען זיך ארויס פון די גאסען און געסלעך, פון די היילען און שפאלטען, פון אונטער יעדען שטיין און בוים.

עס זאגט זיך אזוי גרינג „טבריה", ווייסט מען דען די מיין פון אט דעם ווארט, דעם זין וואס ליגט אין יעדען אות פון די פינף אותיות „טבריה" — ווערט מען איבערוועלטיגט פון דעם שטראם היסטארישע געשעהענישען, וואס האבען זיך אפגע־שפילט אויף אט די גאסען און געסלעך, וואס שטעהען איצט בעלויכטענע פון רוטענבערג'ס עלעק־טריציטעט. די רוימער האבען דא געוועלטיגט, טעמפלען פאר זייערע געטער אויפגעשטעלט און פאלא־צען פאר זייערע הערשער. די רואינען פון'ע הויבען זיך נאך ביי די ברעגען פון כנרת, וואו די געסלעך פון דער אלטער שטאט שליסען זיך. די ווענט פון אייבער פון די פעסטונגען זעהע ווי אין כנרת איינגעוואקסען. דאס וואסער, וואס שלאגט זיך אן זייער טויזענטער יאהרען, ... זיי נישט אויסגע־גלעטען. און אויך די טורעמס און באסטיאנען און שטעהען ווי אמאל. מ'וואוינט נאך אפילו אין גאנצע טיילען, ביינאכט שיינען ארויס פייערלעך דורך די קליינע שויבלעך, וואס זענען מיט גראטעס פערצויגען.

די גאנצע עפאכע פון הורדוס און פון די רוימער איז אט אויף די געסלעך דורכגעגאנגען. און אויך דער גאנצער קאמף פון די יודען געגען די רוימער. און די היילענדע קוואלען פון טבריה, „חמי טבריה", וואס שטראמען אויך הייבט ווי אמאל פון די בערג, איז יוחנן מגוש חלב געקומען זייערע וואונדען און אנשעפען זיך מיט פרישע כוחות איז זיין קאמף געגען די רוימער.

ווען איך האב אויפ'ן צווייטען טאג געבאדען זיך אין די „חמי טבריה", געלעגען אויסגעצויגען אין דער וואנע פון קאכעלשטיינער אין דער פיינער, מאָרגענער באַדהויז, האט זיך מיר גאר נישט גע־גלויבט, אז פאר מיר האט יוחנן מגוש חלב זיין לייביגע גוף אין אט די ווארעמע, היילענדע, דער־פרישענדע וואסערען געטונקען, ער וואס האט איי־נעם מיט זיין חבר שמעון בר גיורא אנגעפיהרט די מחנה פון יודישע גבורים, וואס האבען פערטיי־דיגט מיט אזא אומפערגלייכליכער העלדישקייט דאס יודישע לאנד געגען די רוימישע ארמעען.

און דער שאטען פון בר־כוכבא שוועבט איבער דער דאזיגער שטאט. און די הייליגע געשטאלטען פון רבי עקיבא, רבי מאיר בעל הנס, ר' יוחנן בן זכאי, ר' שמעון בן יוחאי, דער רמב"ם און נאך און נאך.

רעדט זיך: עס אזוי גרינג „טבריה", פונקט ווי אין יעדען אות פון די פינף אותיות פון אט דעם נאמען וואלטען נישט געלעגען אייביגקייטען.

ווארים „טבריה" דאס איז „חכמי־טבריה" און דאס זענען „די חסידים פון טבריה". די שטאט איז געווען דער ליכטיגער בריק, וואס האט געפיהרט צו די ביידע אויפשטראהלונגען, וואס האבען זיך שפע־טער בעוויזען דורך די קבלה־שאפער אין צפת.

און טבריה האט אויך געזעהן פון יודישער ארבייט און אינדוסטריע, פון בויען און שאפען, ווארים ווי אונזערע חכמים האבען געזאגט: „כי איש טבריה לא בבטלה ניחא ליה" — א מענש, וואס קומט פון טבריה, איז נישט קיין ליידיגגעהער, זענען טאקע דארטען נאך, אין די גאר אלטע צייטען געווען ווערקשטאטען אויסצוארבייטען לעדער און ווערק־שטאטען, וואו מ'האט געמאכט די פיינסטע גלאז־ווארג.

אוי, א ליכטיגער צענטער פון תורה איז די אלטע שטאט געווען, די וואונדערליכע געשטאלט פון ר' יוחנן, וואס האט דארטען געגרינדעט א מרכז; זיין שוואגער ר' שמעון בן לקיש, וואס האט באר מיט דער הילף פון גייסט געקאנט צוזאמען זיין בראנדיג־העלדישער נאטור. דאס האט ר' יוחנן געזאגט וועגען אט דער אלטער שטאט: „טבריה משלמה למשיח".

און טבריה אין די צייטען פון די אראבישע קאליפען און טערקען. דון יוסף נשיא, וואס האט אין דער שטאט ביי לעבען געבראכט, און שפעטער די איבערוואנדערונג פון די הונדערטער חסידים פון פוי־לען, אנגעפיהרט פון ר' נחמן האראדענקא, ר' מענדעלע וויטעבסקער און ר' אברהם קאליסקער.

אט אזוי האבען טויזענטער יאהרען און דורות איבער דער שטאט זיך דורכגעטראגען.

יודען, מ'טיילט פונטען!..

אכעלעמער אסיפה—אפגעהאלטען אין לאדז

איז זיך געקומען צונויפהאָבען דעלעגאטלעך פון לאנדאן טיילען פונטען. זענען געקומען צו לויפען די שענסטע, די פיינסטע, די חשובסטע בעלי־הבתים פון שטעטל.

מיר מיינען די קאנפערענץ מיט די דעלעגאטען פון דער פעדעראציע פון די פוילישע יודען אין ענגלאנד.

לאדזער יודען (לייען: פילאנטראפען!) האַ־בען זיך דערוואוסט, אז פון לאנדאן זענען געקומען דעלעגאטען... טיילען פונטען.

האבען זיך טאקע אונזערע פילאנטראפען גע־שטעלט ווי איין מאן. אויף דער קאנפערענץ האט נישט געפעהלט קיין איין אינסטיטוציע מ'האט גע־זעהן די גאנצע רעפרעזענטאנץ פון דער לאדזער פילאנטראפיע (זייט מוחל פאר דעם אויסדרוק!..) די גאנצע פני, די אמת'ע שמיעטאנקע, און ווען האט מען אויף דער אסיפה נישט געזעהן: קימפא־טארינס און יתומים־פערזארגערינס, פארשטעהער פון חדרים און תלמוד־תורה'ס האגדווע־קער טוער און סוחרים־פארשטעהער, „נותן לחם", „תומכי אורחים". „טאז", „ארט", „בית מחסה לזקנים" און אנד. איצט בענק און גמילת־חסדים־קאסעס — אלע, אלע (אפילו דער ראבינאט!) האבען זיי זיך צוגעשטעלט פינקטליך, כדי... צונעמען די ענגלישע פונטלעך.

די ערשטע רייהען האט פערנומען דאס ווייב־ליכע געשלעכט; די קימפעטארינס און יתומים־פער־זארגערינס, ווארים ס'האנדעלט זיך דאך וועגען כסף, און ביי דיני ממונות, זענען די ווייבער פיערוו שע...

די איבעריגע בענק האבען פערנומען: צו־ערשט די, וואס פערנעמען זיך מיט סאציאלע־הילף, און די לעצטע — די פילאנטראפיע!

האבען אלע מיט אומגעדולד געקוקט צום פרע־זידיום־טיש, וואו ס'וועלען פערטיילט ווערען די ענג־לישע „געוויכטלעך", און מיט הארץ־קלאפונג גע־ווארט אויפ'ן דעלעגאט, וועלכער איז געקומען אזש פון לאנדאן, טיילען געלד.

ווען דער דעלעגאט האט זיך בעוויזען ביים פרעזידיום־טיש, איז צווישען די פארשטעהער גע־ווארען א שושקעריי: אט דאס איז ער, דער וואס וועט דא באלד טיילען יענע זאכען...

האט זיך דער דעלעגאט אויסגעהוסט, צערעכט געמאכט דעם קראוואט, האט אויסגעווישט די ברי־לען, און אוועקגעלעגט... ספיטש פון אנ'ערך 3 שעה. דער הער דעלעגאט האט גערעדט חצי ענגליש און חצי יודיש (וועגען וואס ער האט גערעדט איז נישט וויכטיג. דער עיקר איז, אז ער האט גע־רעדט וועגען אלצדינג, נאר נישט וועגען געלד).

האבען דאך יודען פערשטאנען אז דאס איז א שפיצעל, ווייל ער רעדט נישט וועגען געלד, איז טאקע א סימן, אז ער האט די אמת'ע מאטביא, אי, פארוואס רעדט ער נישט דערוועגען? גאר פשוט: ווייל ווער ס'האט געלד, רעדט נישט וועגען געלד.

האט מען דעם הער דעלעגאט „אויפמערקזאם" אויסגעהערט און ווען ער האט מיט מזל געענדיגט, האבען איהם די פארשטעהער „ווארעם" אפלאדירט.

דא האט זיך אנגעהויבען א סדרה בעגריי־סונגען. יעדער פארשטעהער האט אין נאמען פון זיין אינסטיטוציע הארציג בעגריסט דעם זעהר גע־עהרטען הער דעלעגאט, און געענדיגט האט יע־דער מיט די זעלבע ווערטער:

„און איצט, מיסטער דעלעגאט, זאל מען זע־הען די פונטלעך!...

אבער נישט אזוי לייכט בעקומט מען פונטען. דער דעלעגאט מוז וויסען די „ספראוואזדאניעס" פון די אינסטיטוציעס. די ספראוואזדאניעס וועט מען אוועקשיקען קיין לאנדאן אין דער פעדעראציע. דארט וועט די פעדעראציע קאנטראלירען... קאנ־טראלירען... די טעטיגקייט, דעם „פשיכאד" און דעם „ראסכוד", און אויב די פעדעראציע וועט נאך דע־„שטשיסלע קאנטראלע" איינגעפונען, אז די, אדער יענע אינסטיטוציע דארף טאקע האבען כסף, וועט דאן... קומען א ספעציעלע דעלעגאציע, וועט צו־זאמענרופען א צווייטע קאנפערענץ, און מ'וועט ווידער ספיטשען.....

דערהערט, אז דא וויל ווער מען נאך קיין פונטען נישט געבען, אז דאס וועט איצט דער דע־לעגאט זיך בעקענען מיט דער טעטיגקייט פון די אינסטיטוציעס איז געווארען ליהודים. יעדער פאר־שטעהער האט בעוויזען „שווארץ אויף ווייס", אז באר זיין אינסטיטוציע האט רעכט אויף די פעדע־ראציע־פונטען. איין צד האט אויפגעוויזען, אז לאדז בעניטיגט זיך נאר אין סאציאלער הילף. א צווייטער צד ווידער האט בעוויזען פע־קעהרט: אז סאציאלע הילף איז קיין שמעק טאבאק נישט ווערט, אז די פונטען דארף מען פערטיילען אויף פראדוקטיווע הילף. א דריטער ווידער האט געזאגט, נישט סאציאלע הילף, נישט פראדוקטיווע הילף, נאר פשוט, הלוואה פאר בענק און גמילת־חסדים־קאסעס.

איז געקומען דער פארשטעהער פון די תל־מוד־תורה'ס און געזאגט, אז דער עיקר איז די תורה. דעריבער דארף מען די פונטען אוועקגעבען פאר די תלמוד־תורה'ס און אויב ס'וועט בלייבען, וועט מען שפעטער שמועסען.

קומט צו געהן א פערטרעטער פון די ריי־זענדער און זאגט אזוי:

— דאס אלץ איז נישט ווערט קיין גראשען. די פונטען דארף מען געבען פאר־עקספארט. אויב ס'וועט זיין אנ'עקספארט, וועלען יודען פערדינען, און אז יודען וועלען פערדינען, וועלען זיי נישט דארפען קיין הילף.

האט מען זיך אזוי ארומגעריסען וועגען די ענגלישע פונטען. יעדער האט געוואלט די פונטען פאר זיך, און ווער ווייסט, ווי לאנג די אסיפה וואלט זיך פערצויגען, ווען נישט דער דעלעגאט אליין, וועלכער האט צום סוף ערקלערט, אז קיין פונטען האט ער לע"ע נישט, נאר.... מ'וועט שוין זעהען!

דערמיט האט זיך פערענדיגט די כעלעמער אסיפה, וואס איז די טעג פארגעקומען אין לאדז.

אב—נעק.

דער אריער-פאראגראף

ר. איזראעל

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

128

אויך העלען האט נישט איינמאל בעמערקט רובינאוו. פאר איהר איז דאס אויך געווען א נייער פערזאן, אנ'אפפרישונג נאך צוא לאנגע צייט, ווען זי האט נישט געהאט קיין מעגליכקייט מיט קיינעם צו רעדען און מיט קיינעם זיך צוזאמענצוטרעפען. ס'האט שוין אין איהר געבענקט נאך אנ'אנדער לעבען, נאך פערזאנען, נארמאלען, נישט דארפען זיין שטענדיג דערשראקען און מורא האבען פארן מינדעסטען שאָרעך. ס'פערשטעהט זיך אבער, אז זי האט נישט געקענט גלאט אזוי נישט מיר, נישט דיר, זיך מיט איהם בעקענען און פערבונדען מיט איהם בע־קאנטשאפט. זי האט געווארט אויף א געלעגענ־הייט דערצו, אזוי גוט ווי רובינאוו.

קאפיטעל 24

דער גרויסער סוד

די לאגע איז געווארען אונערטרעגליך. דער צוטריט צווישען היינריך מיט העלען איז געווארען אפגעשוואכט. הגם היינריך האט נישט געוואלט דערלאזען איז עס געקומען פון זיך אליין. העלען האט דאס בעמערקט, האט אבער וועגען דעם פריצי געפרעגט, געשוויגען און געליטען. אויך פריצי האט דאס בעמערקט, און האט געפיהלט, אז לאנג וועט זיך אזא לאגע נישט קענען דער־האלטען. ס'איז געקומען די העכסטע צייט דערויף, אז היינריך און העלען זאלען זיך אפען צונויפרע־דען און זאלען זיך גענענזייטיג פערשטעהען.

פריצי האט שוין נישט געקענט אפשלעפען דאס געשפרעך און האט אויסגענוצט א מאמענט, ארויס־געשיקט לאטא'ן פון שטוב, אזוי אז ער איז גע־בליבען מיט היינריכן און העלען.

— מיינע ליבע, האט פריצי געזאגט, אזוי ווייטער געהען קען עס נישט. איך זעה, אז איהר בעהאלט עפעס איינער פון אנדערען און דאס טאר נישט פארקומען.

— איך בין דערין איינגאנצען נישט שולדיג, האט העלען געזאגט, און זיך שיער נישט צעוויינט. איך בעמערק און זעה, ווי היינריך מיידט מיך אויס. ער וויל אפילו נישט רעדען מיט מיר. איך פיהל, אז ער טראגט עפיס אויפ'ן הארצען, אז ער בעהאלט עפיס א סוד פאר מיר. וועלכען ער וויל נישט אדער קען נישט אויסזאגען. איך לייד דער־פון זעהר פיל, אבער איך האב געשוויגען, איך האב געווארט ביז היינריך אליין וועט דעם ענין בעריהרען.

היינריך האט זיך נישט אנגערופען, ער האט נישט געהאט, וואס צו רעדען, די טרעהרען האַ־בען איהם געשטיקט אין האלז און ער האט גע־מוזט מאכען שטארקע אנשטרענגונגען, אז ער זאל זיך נישט צעוויינען. ער האט נישט געקוקט העלען אין די אויגען אריין, נאר האט איינגעגראבען זיין בליק אויף איין פונקט אויף דער פאדלאגע און זיך נישט גערוהרט פון ארט.

— העלען, האט פריצי געזאגט, איהר קענט מיר גלויבען, אז היינריך האט דאס נישט געטון מיט קיין בייזען ווילען, ער האט בשום אופן נישט בנוגע אייך קיין ספעציעלע בעהאלטענע כוונות, איהם ליגט אבער אויפ'ן הארצען א סוד. וועל־כען ער האט זיך נישט געקענט דעצידירען אייך איבערצוגעבען, ער ליידט שטארק, זעהר שטארק פארוואס ער קען זיך נישט צונויפרעדען מיט אייך פונקט אזוי ווי איהר ליידט, ווייל איהר קענט זיך נישט צונויפרעדען מיט איהם.

— אבער ווי לאנג קען אזא לאגע דויערן? האט העלען געפרעגט.

— לענגער פערציהען קען זי זיך נישט. זי מוז אנ'ענדע נעהמען, דעריבער טאקע, ווייל פאר אייך איז שווער דאס צונויפרעדען זיך, האב איך בעשלאסען, אזוי צו זאגען, זיין דער פערמיטלער און ברענגען צום געשפרעך צווישען אייך און דווקא איצט.

דאס געשפרעך האט זיך דערווייל נישט גע־קלעפט, וויפיל מאל פריצי איז צוגעגאנגען צום ענין, האט ער זיך אלץ נישט געקענט דעצידירען, ביז ענדליך ער האט געזאגט:

— העלען, אפשר וועלען מיר דא רעדען וועגען דראסטישע זאכען, זאלט איהר זיך דערמיט נישט איבערנעהמען. מיר זענען נישט מעהר קיין קינדער און מיר קענען רעדען אפען און קלאר. מיר דארפען גארנישט פערהוילען.

העלען האט געעפענט די אויגען, זי האט נישט געוואוסט וועגען וואס עס האנדעלט זיך. די פארעדע פון פריצי'ן איז פאר איהר געווען זעהר א שווערע, דאך האט זי שוין געוואלט זיין קלאר אין אלעם.

— איך בין גרייט אויסצוהערען אפילו דעם ערגסטען אמת, איידער צו לעבען אין א צושטאנד פון אונזיכערקייט, איידער איך זאל זיך אזוי פיי־ניגען ווי ביז איצט.

היינריך האט נאך אלץ נישט אויפגעהויבען דעם קאפ. ער האט אויך געוואלט, אז דאס גע־שפרעך זאל זיך אנהויבען און דאן וואלט ער שוין בעקומען מעהר מוט און וואלט אליין אויך גענומען אנ'אנטייל אין געשפרעך.

— העלען, האט פריצי געזאגט, איהר דער־מאנט זיך, אז ווען מיר ביידע האבען געדינט אין קאנצענטראציע־לאגער אין אולם, ווען מיר ביידע זענען געווען אין „ברוינעם הויז" מיט איין צוועק און צו איין ציל, האב איך אמאל אויך אייך גע־טראפען אויפ'ן הויף און מיר האבען גערעדט וועגען די גרויסע ליידען. וועלכע היינריך האט מיט־צומאכען אין קאנצענטראציע־לאגער. איך האב פאר אייך גארנישט בעהאלטען, איך האב אייך אויס־גערעכענט אלץ, וואס די אויסוואורפען האבען מיט איהם געמאכט, דערביי האב איך אייך דער־מאלט אנגערופען די טארטורען, וועלכע היינריך האט מיטגעמאכט. איך האב אייך אויך געשילדערט דעם פיזישען פעהלער. וועלכע די שטורמיסטען באנדיטען האבען היינריכ'ן געמאכט...

העלען האט צונויפגענומען איהרע געדאַנ־קען, זי האט זיך געוואלט דערמאנען וואס פריצי האט איהר דעמאלט געזאגט, אבער בשום אופן האט זי זיך דאס נישט געקענט דערמאנען, אין דעמאלט איז דער גאנצער ענין אויסגעקומען אזוי מאדנע, זי איז געווען דעמאלט אזוי דערשיטערט, אז זי האט נישט געלעגט קיין אכט אויף די פרטים, אויף איהר האט געלאסטעט דאס אלץ מיינע, דאס גרויסע אומגליק צוזאמען בענומען פריצי'ס דעמאלדיגע דערצעהלונג האט זי איך אויסגענומען אזוי ווי זי וואלט געוואלט אונ לייכטערען היינריכ'ן, נישט אריינגעהענדיג קיין שום פרטים.

(פארטזעצונג קומט)

סעריע שאלות-ותשובות אין ענגלישען פארלאמענט וועגען ארץ-ישראל ענינים

צווישען קאל. וועדזשוואוד און דעם קאלאָניען-סעקרעטאר סער פיליפ קאנליף ליסטער.—אלע אויסבעסערונגען פון וועדזשוואוד'ן צום הלואה-געזעץ-פראיעקט ווערען אבגעווארפען. — ווי האט דאס אונטערן-הויז אנגענומען דאס ארץ-ישראל-הלוואה-געזעץ

לאנדאן (יט״א) דאָס אונטערן-הויז האָט, ווי יט״א האָט שוין מיטגעטיילט, אנגענומען אין דער דריטער לעזונג דעם רעגירונגס-געזעץ, וואָס גאַראַנטירט די א״י-הלוואה אין דער הויך פון צוויי מיליאָן פונט.

עפענענדיג די דעבאַטע טראָגט אריין קאָלאָ-נעל דזשאָזיש וועדזשוואוד אַן אויסבעסערונג צו שטרייכען פון הלוואה-פראָיעקט די אַלע סומען, וואָס זענען שוין דורך דער א״י-רעגירונג אויסגעגעבען געוואָרען פון איהר בודזשעט-עודף און וואָס דאַר-פען איהר צוריקגעצאָהלט ווערען פון דער הלוואה. קאָלאָנעל וועדזשוואוד זאָגט, אַז מיט דער אויסבע-רונג בעצוועקט ער דערגעהען, וויפיל געלד האָט די א״י-רעגירונג שוין אויסגעגעבען אויפ'ן חשבון פון דער הלוואה.

דער קאָלאָניאַל-מיניסטער, סער פיליפ קונ-ליף ליסטער ענטפערט דעריף, אַז די א״י-רעגירונג האָט שוין אָנגעהויבען אויסצופיהרען דעם אַרבייטס פּראָגראַם אויפ'ן יסוד פון דער הלוואה, ער קען אָבער נישט אָנגעבען גענוי די סומע, וועלכע די רעגירונג האָט שוין פערוועגדעט און וועלכע וועט דאַרפען צוריקגעצאָהלט ווערען דעם רעגירונגס-אוצר פון הלוואה-פאָנד. אַ בעדייטענדע סומע איז שוין אויסגעגעבען געוואָרען אויף דער וואַסער-ליי-טונג אין ירושלים. בס״כ, גלויבט סער פיליפ קאַנליף ליסטער, איז אין פערשידענע קאָנטראַקטען ביז'איצט לאַקירט געוואָרען אַ סומע פון פיר ביז פינף הונדערט טויזענט פונט. די אויסבעסערונג פון וועדזשוואוד'ן ווערט דאַן דורכ'ן פּאַרלאַמענט אָפּגעוואָרפען.

נאָך אַ קורצען מיינונגס - אויסטויש וועגען פערשידענע איינצעלהייטען מיט דער בעטייליגונג פון קאָלאָניען-מיניסטער, וועדזשוואוד און דעם ליבור-דעפּוטאַט מר. ריס-דייוויס ווערט דער גאַנ-צער ערשטער אַרטיקעל פון הלוואה-געזעץ אַנגע-נומען דורך דער קאַמער.

צום צווייטען אַרטיקעל טראָגט אַריין

קאלאנעל וועדזשוואוד

די אויסבעסערונג צו זאָגען דערפאַר, אַז די שכי-רות. וואָס וועלען בעצאָהלט ווערען די אַרבייטער אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אויספיהרען די פערשידענע אונטערנעהמונגען אויפ'ן יסוד פון דער הלוואה, זאָלען זיין אין הסכם מיט די שכירות, וואָס זענען בעשטימט דורך די פראָפעסיאָנעלע פעראייגען. קאָל. וועדזשוואוד האַלט, אַז די בעשטימונג פון דעם ביל וועגען דעם, אַז עס זאָלען אָפּגעהיט ווערען גע-רעכטע אַרבייטס - בעדינגונגען". איז בלויז אַן-איבער'חזר'ונג פון אַלטען הלוואה-געזעץ.

די ווירקליכע אַרבייטס-שוועריגקייט, זאָגט וועדזשוואוד, בעשטעהט דערין, וואָס די פראָפעס-יאָנעלע פעראייגען אין א״י זענען נישט אַזוי שטאַרק ווי אין ענגלאַנד, ווייל פאַר די בעסער-געשולטע יודישע פעראייגס-מיטגלידער איז שווער אַריינצו-בעהמען אין זייערע פעראייגען אַראַבישע אַרביי-טער און איינשטעלען איין שכירות-מאַסשטאַב פאַר ביידע טיילען. אָבער די דאָזיגע שוועריגקייט איז נאָך פערגרעסערט געוואָרען דורך די ווערטער, וואָס די רעגירונג האָט איינגעשטעלט אין פריי-הערדיגען געזעץ-אַקט. די טענדענץ און די פּראַק-טיק איז בעמליך, געגאַנגען אין דער ריכטונג פון איינטיילען די אַרבייטער אין נישט-קוואַליפיצירטע אַראַבער און קוואַליפיצירטע יודען. דאָס וואָלט געווען דאָס פאַטאַלסטע פאַר א״י און פאַר'ן ע-פאָלג פון דער דאָרטיגער אַרבייטער-בעוועגונג. וועדזש-וואוד גיט צו, אַז אין חיפה-פּאָרט זענען געווען אַרבייטס-שוועריגקייטען.

סער פיליפ קאַנליף ליסטער ענטפערט דערויף, אַז עס קאָן נישט זיין קיין פראַגע, דאָס געוויסע אונטערנעהמער זאָלען פּרובען שניידען די שכירות, דער מיניסטער גלויבט, אַז די גאַנצע אַרבייט וועט געטון ווערען דירעקט דורך דער פערמיטלונג פון די ענטשפּרעכענדע רעגירונגס - דעפּאַרטאַמענטען און דורך זיי וועלען אויך בעשעפטיגט ווערען די אַרבייטער.

וואָס שייך חיפה, זאָגט דער מיניסטער, אַז ער ווייס, דאָס אין דאָרטיגען פּאָרט זענען נישטאָ קיין שום שוועריגקייטען, אדרבה, אַלץ געהט דאָרט אויסגעצייכענט.

דער איינציגער רעזולטאַט פון דער פּאַרגע-שלאָגענער אויסבעסערונג, זעצט פאָרט דער מי-ניסטער, וואָלט געווען אָפּצוהאַלטען די א״י-רעגירונג פון בעשעפטיגען אַראַבער, מחמת די אונ-טערשיידען אין דער בעלוינונג פון יודען און אַראַ-בער. די ווערטער „גערעכטע אַרבייטס-בעדינגונ-גען“ זענען צוגעקליבען געוואָרען זאָרגפעלטיג נאָך אַ ישוב-הדעת, אלס דער בעסטער אופן אויסצו-פיהרען דעם אַלגעמיינעם ווונש פון פּאַרלאַמענט.

דעפ. רייס-דייוויס

ערקלערט, אַז אין א״י זענען דאָ צוויי לעבענס-שטאַנדאַרען — אַן אַראַבישער און אַ יודישער. דער לעבענס-שטאַנדאַר פון די אַראַבער האָט זיך פער בעסערט אויף 200 פּראָצ. און פון די איראָפּע-אישע יודען אויף 25 פּראָצ. ווילענדיג אין א״י, זאָגט רייס-דייוויס, האָט ער געפּאָרשט די סיבה פון דעם גרויסען אונטערשיד צווישען די שכירות פון יודישע און אַראַבישע אַרבייטער. מען האָט איהם געזאָגט, אַז אין ירושלים זענען דאָ רייכע אַראַבער, וואָס גיבען זייערע יודישע דינער גרע-סערע שכירות ווי די אַראַבישע פאַר גענוי דער זעל-בער אַרבייט. עס זענען דאָ שוועריגקייטען; דער-רעדנער גלויבט אָבער, אַז די בריטישע רעגירונג וועט נישט הערלאָזען, דאָס די שכירות-אונטערשידען זאָלען פערבלייבען אויף אַלע צייטען. עס איז לע-כערליך, אַז דער יוד זאָל בעצאָהלט ווערען פאַר גענוי דער זעלבער אַרבייט צוויי אַלע צוויי און האַלב מאָל אַזוי פיל ווי דער אַראַבער. דער אַראַ-בער וועט נישט אַלעמאָל זיין צופריעדען מיט אַזעל-כע תנאים. דעפּוטאַט רייס-דייוויס וויל, דער מי-ניסטער זאָל אויפקלערען, ווי האַלט עס מיט דעם ענין איז די רעגירונגס-קאָנטראַקטען אויף דער צוקונפט.

סער פיליפ קאַנליף ליסטער: די פראַגע וועגען די שכירות-פערהעלטענישען איז אַ זעהר קאָמ-פּליצירטע און עס וואָלט געווען שווער צו געבען אַ גענויע, פּערזענליכען ענטפער. וואָס שייך דער פּראָפּאָרציע, האָט די רעגירונג בדעה צו געבען אַ גערעכטע פּראָפּאָרציע צווישען יודישער און אַראַבישער אַרבייט — אַן ערך 30 פּראָצ. יודיש און 70 פּראָצ. אַראַביש.

קאָלאָנעל וועדזשוואוד: לויט דער צאָהל אַר-בייטער, צי לויט דעם אויסגעגעבענעם געלד?

סער פיליפ קאנליף-ליסטער:

לויט דעם אויסגעגעבענעם געלד. וואָס שייך דער אַרבייטס-איינטיילונג, וואָלט געווען שווער צו האַלטען זיך שטרענג אַן וועלכער עס איז פאָרמולע. דאָס הענגט באַטירליך, אָב איז אַ בעדייטענדער מאָס פון דער צאָהל אַראַבער, וועלכע מען וועט קענען בעקומען צו דער אַרבייט. עס וואָלט געווען לעכערליך אַפּצוזאָגען זיך צו בעשעפטיגען דעם צווייטען קלאַס אַרבייטער, וואָס איז צוטריטליך, ווען איין קלאַס אַרבייטער וועט שוין זיין אויסגעשעפּט.

קאָלאָנעל וועדזשוואוד וויל דאַן וויסען, ווי שטעלט זיך פאַר דער קאָלאָניען-מיניסטער דעם ענין „גערעכטע אַרבייטס-בעדינגונגען“. ווי ער ווערט דערמאָהנט אין געזעץ.

דער יוד, זאָגט וועדזשוואוד, איז אַ ציוויליזיר-טע פערזאָן און האָט אויסצוהאַלטען פון זיין אַר-בייט זיין גאַנצע משפּחה. אונטערן ענגלישען ווע-זשים שטעהט דער אַראַבער אין ענגע קאָנטאַקט מיט'ן יוד און ער האָט זיך געהויבען דעם אַראַבער'ס לעבענס-שטאַנדאַר און זיין לוין. די בריטען, זאָגט דער רעדנער, שטרעבען אויפצוהויבען דעם שטאַנד פון אַראַבער צו דער מדרגה פון דעם יודישען. עס קומט אָבער אַריין אַ נייער עלעמענט, וועלכער איז אַן אמת'ע דראָהונג נישט פאַר די יודען, נאָר פאַר דער פּאָרטשריטענדער ציוויליזאַציע פון די אַראַבישע אַרבייטער אין א״י. דאָס איז לעצטענס געשעהען אין חיפה'ער פּאָרט, וואו עס זענען אָנ-גענומען געוואָרען צו בעשעפטיגונג פיל מזרח'-דיגע — נישט יודישע — אַרבייטער. די דאָזיגע לעוואַנט-אַראַבער טוען איצט דעם אַראַבישען אַר-בייטער גענוי דאָס זעלבע וואָס די אַראַבער האָ-בען אַמאָליגע צייטען געטון די יודישע אַרבייטער.

קאָלאָנעל וועדזשוואוד דריקט אויס די האָפ-נונג, אַז איידער די קאַמער וועט בעשליסען אויס-צוגעבען דאָס געלד, וואָס ווערט פאָרגעזעהן אין דעם הלוואה-געזעץ, וועט זי זיך דערוויסען פון קאָלאָניען-מיניסטער, ווי אַזוי ער פערשטעהט דעם בעגריף

„גערעכטע ארבייטס-בעדינגונגען“

צי וועט די דאָזיגע בעשטימונג אַנגעווענדעט ווע-רען נישט בלויז צו די אַרבייטען, וואָס וועלען אויס-געפיהרט ווערען אונטער דער דירעקטער אויפ-זיכט פון דער רעגירונג, נאָר אויך צו אַזעלכע, וואָס וועלען זיך נישט געפינען אונטער איהר דירעקטער השגחה, צי דער קאָלאָניאַל-אַמט גיט זיך אָפּ אַ חשבון וועגען דער נויטיגקייט צו שיצען דעם העכערן לעבענס-שטאַנדאַר פון די יודען, פערבעסערן דעם לעבענס-שטייגער פון דער איינגעבוי-רענער בעפעלקערונג און העלפען די אַרבייטער צו אָרגאַניזירען זיך, כדי איינצוהאַלטען די וואַ-בענע פּאָזיציעס, איידער צו שטיצען די טענדענץ פון אָנשטעלען אימיגרירטע ביליגע אַרבייטס-הענד פון דרויסען.

סער פיליפ קאַנליף ליסטער: קאָל. וועדזש-וואוד האָט געשטעלט אַ ספּעציפישע פראַגע וועגען דער אָנווענדונג פון די שכירות-מאַסשטאַבען לגבי פערשידענע טיפּען אַרבייטער. דאָס איז אָבער נישט בלויז אַ פראַגע פון שכירות, נאָר פון די אַלגעמיינע בעדינגונגען, אין וועלכע די אַרבייט זאָל אויסגע-פיהרט ווערען, און ביים אָנווענדען די דאָזיגע בעדינגונגען וועט מען זיך אין יעדען אָרט און צו יעדער צייט רעכענען מיט די שכירות, וואָס אַ גוטער אַרבייטס-געבער צאָהלט זיינע אַרבייטער.

אין דער אָפּשטימונג פאַלט דורך די אויסבע-סערונג פון קאָלאָנעל וועדזשוואוד.

קאָלאָנעל וועדזשוואוד טראָגט דאַן אַריין אַ פאָרשלאַג אויסצושטרייכען דעם פּאַראַגראַף פון געזעץ, אין וועלכען עס ווערט געזאָגט, אַז אַלע מאַשינען און מאַטעריאַלען, וואָס וועלען דאַרפען אימפּאָרטירט ווערען קיין א״י אויסצופיהרען די אַרבייטען פון הלוואה-פאָנד, זאָלען בעצויגען ווע-רען פון ענגלאַנד.

עס איז זיכער, זאָגט קאָלאָנעל וועדזשוואוד, אַז ווען דער קאָלאָניען-מיניסטער האָט איינגע-שטעלט די דאָזיגע ווערטער אין געזעץ, האָט ער געלאַכט אין די פויסטען און צו זיך געזאָגט: „דאָס וועט געפעלען געוויסע שוטים“, אַזוי דאַרף אַ שטאַטס-סעקרעטאַר נישט האַנדלען. דער קאָלאָניען-מיניסטער האָט גוט געוואוסט, אַז יעדער פענ' פון די צוויי מיליאָן וועט אויך ווען עס איז אופן פערלאָזען ענגלאַנד און וואָלט אויך אַוועק פון דער א״י-רעגירונג, אויב זי וואָלט, למשל, געוואָלט קויפען די מאַשינען אין דייטשלאַנד. די דאָזיגע בע-שטימונג איז נישט נויטיג. זי איז געגען דער גע-זונטער עקאָנאָמיק.

סער פיליפ קאַנליף ליסטער ענטפערט, אַז דער ענטשפּרעכענדער פּונקט פון געזעץ-פּראָיעקט איז גוט בעגרינדעט, ווייל גאַראַנטירענדיג די הלוואה, ערמעגליכט די רעגירונג דער א״י-אַדמיניסטראַציע איינצושאַפען זיך די נויטיגע איינריכטונגען.

עס מאַכט נאָך לסוף אַ בעמערקונג דעפּ. רייס דייוויס און באַלד ווערט דער צווייטער אַרטיקעל פון הלוואה-געזעץ פּראָיעקט אָנגענומען.

קאָלאָנעל וועדזשוואוד טראָגט דאַן אַריין אַן אויסבעסערונג צו פערקלענערן אויף 50 טויזענד פונט די פּאָזיציע אויף „ווידער בעזעצען דעפּלאַ-סירטע אַראַבער“, וועלכע ווערט אין הלוואה-געזעץ פאָרגעזעהן אויף 250 טויזענד פונט.

אין א״י זאָגט קאָלאָנעל וועדזשוואוד

ענטוויקעלט זיך זעהר שטארק די אינדוסטריע.

און דאָס רוב פון די 800 דעפּלאַסירטע אַראַבער וועלען אין איהר געפינען אַרבייט. די דאָזיגע אַראַ-בער זענען גאָרנישט להוט דווקא צו קאָלאָניזירט ווערען אויף באָרען, פאַר וועלכען זיי וועלען מוז-ען צאָהלען פּאַכט, דער יודישער נאַציאָנאַל-פאָנד האָט פאַר דעם דורך איהם געקויפטע באָדען בע-צאָהלט הויכע פּרייזען און דאָך געגעבען ענט-שעדיגונג די פּעלאַכען-פּאַכטער, געבענדיג זיי די מעגליכקייט צו שאַפען זיך אַן אַנדער פּרנסה, ווע-גען דעם האָט מען לחלוטין פערגעסען אין מען האָט געלאָזט אויסוואַקסען גאַנצע לידען די אויס-געטראַכטע מעשה וועגען די כלומר'שטע עוולות פון די אַראַבער.

סער פיליפ קאַנליף ליסטער ענטפערט דערויף, אַז די רעגירונג וואָלט בעגאַנגען אַ וואָרט-ברוך, ווען די קאַמער וואָלט אָנגענומען די דאָזיגע אויס-בעסערונג פון קאָל. וועדזשוואוד. די ליבאָר-רעגי-רונג גופא האָט זיך נאָך געהאַט מתחייב געווען צו פערנעהמען זיך מיט'ן גורל פון די דעפּלאַסיר-טע אַראַבער.

נאָך אַן אויסשעפענדער אויספאָרשונג איז די צאָהל אַזעלכע אַראַבער פעסטגעשטעלט געוואָ-רען אויף 899. אויפ'ן לאַנד וועלען בעזעצט ווע-רען בלויז די אַראַבער, וואָס וועלען זיך עס אַליין ווינשען.

קאָלאָניאַל וועדזשוואוד זאָגט, אַז ער איז צופ-רידען צו דערוויסען זיך, דאָס די סומע וועט ענט-שפּרעכענד פערקלענערט ווערען, אויב עס וועט זיך אַרויסשטעלען, אַז נישט אַלע 899 דעפּלאַסירטע אַראַבער וועלען ווינשען קאָלאָניזירט ווערען אויפ'ן לאַנד. עס איז וויכטיג, זאָגט וועדזשוואוד, אַז דער דאָזיגער אומשטאַנד זאָל קלאָר געמאַכט ווערען.

די אויסבעסערונג פון קאָל. וועדזשוואוד ווערט דורך דער קאַמער אָפּגעוואָרפען. קאָלאָנעל וועדזש-וואוד טראָגט דאַן אַריין אַן אויסבעסערונג, אַז אין דעם פּלאַן פון וואַסער-ליטונג און דרענאַזש-איינ-ריכטונגען זאָלען איינגעשלאָסען ווערען אויך תל-אביב און יפו, מיט דער דאָזיגער אויסבעסערונג, זאָגט דער פאָרשלאַג-געבער, ווערט בעצוועקט צו דאָקומענטירען, אַז אַלע שטעט דאַרפען בעהאַנדעלט ווערען אויף אַ גלייכען אופן.

סער פיליפּ קאַנליף ליסטער ענטפערט דערויף, אַז די

וואסער-ליימונגען אין ירושלים און חיפה

וועלען זיין זעלבסט-אויסהאַלטענד. עס איז לגמרי אומעגליך, אַז פון די פאָנדען פון דער דאָזיגער הלוואה זאָל בעזאָרגט ווערען די וואַסער-איינסטאַלאַ-ציע אין גאַנץ ארץ-ישראל. עס איז דעריבער נויטיג געווען אויסצוטיילען די ערטער, אין וועלכע די דאָזיגע איינסטאַלאַציעס זענען בעזונדערס דרינגענד. קיינער קען נישט לייקענען, אַז פאַר ירושלים איז עס אַ זעהר דרינגענדע אָנגעלעגענהייט. עס איז אויך פערנונפטיג, וואָס די רעגירונג האָט אויס-געטיילט חיפה, וואו עס געפינט זיך דער פּאָרט, וואָס בעדינט גאַנץ א״י און די גרויסע יודישע פּר-דסים-געמיינשאַפט. א״י אַליין גאַנצעס איז פער-אינטערעסירט, אַז חיפה זאָל פיגורירען אין דעם פּלאַן.

קאָלאָנעל וועדזשוואוד ציהט דאַן צוריק די אויסבעסערונג און טראָגט אַריין אַן אַנדערע, נעמ-ליך, אַז אין הלוואה-פּלאַן זאָל איינגעשלאָסען ווע-רען דער אויפבוי פון פערשידענע באַראַקען. וועדזש-וואוד זאָגט, אַז די וואוינונגס-בעדינגונגען פון דעם ענגלישען מיליטער אין א״י זענען נישט ענטשפּרע-כענדע פאַר דעם דאָרטיגען קלימאַט. אויב מיר גי-בען אויס, זאָגט ער, געלד אין א״י, קען זיכער קיינער נישט מעהר ווי די אַרמע בעאַנשפּרוכען צו געניסען פון דעם געלד.

סער פיליפ קאַנליף ליסטער ערקלערט דערויף, אַז דער הלוואה-פּלאַן זעהט נישט פאַר די דאָזיגע איינריכטונגען, ווייל זיי ווערען געמאַכט פון אַנ-דערע פאָנדען. אויף וואוינונגען פאַר פערהייראַטע מיליטער-לייט איז שוין פריהער בעשטימט געוואָ-רען 50 טויזענד און פאַר פּאָליציי — 20 טויזענד, פונט.

קאָלאָנעל וועדזשוואוד ציהט צוריק די אויס-בעסערונג און דער גאַנצער אַרטיקעל דריי פון געזעץ-פּראָיעקט ווערט אָנגענומען דורך דער קאַמער.

צום אַרטיקעל פיר מאַכט קאָלאָנעל וועדזש-וואוד איינציגע בעמערקונגען, אויף וועלכע עס ענט-פערט סער פיליפּ קאַנליף ליסטער און דאַן ווערט אָנגענומען אויך דער פערטער און לעצטער אַר-טיקעל פון הלוואה-געזעץ לויט'ן רעגירונגס-פּראָיעקט.

פראפאגאנדע-וואך פאר טוריסטיק און לאנדקענטעניש

(אויפרוף)

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פּראָפּאַגאַנדע-וואָך וואָס ווערט אָרגאַניזירט דורך דער יודישער געזעל-שאַפט פאַר לאַנדקענטעניש אין פּוילען, אין די טעג פון דעם 10. יוני, איז כדאי זיך אַפּצושטעלען אויף די וויכטיגע פונקציעס, וועלכע די דאָזיגע געזעל-שאַפט פיהרט אויס אין יודישען לעבען.

עס איז אָהן ספק דאָס פערדינסט פון דער געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטעניש, וואָס זי רייסט אַרויס פון צווישען די ענגע מויערן, דושנע וואַ-שטאָטען, ביוראָס אין געוועלבער, וואָס אַמאָל אַלץ מעהר דעם יודישען אַרבייטער, פאָלקס-מענש און אינטעליגענט און פיהרט זיי אין דער פרייער צייט אויפ'ן לאַנד, צו די בערג און ים, וואו זיי ווערען אויפגעפרישט, געשטאַרקט און ערמוטיגט אין דעם שווערען לעבענס-קאַמף. אַ חוץ מזה וועקט די דאָ-זיגע אַרט טוריסטיק אין דעם שטאָטישען מענ-שען, און מיר זענען דאָך איבערהויפּט אַ שטאָטי-שער עלעמענט, דאָס געפיהל פאַר דער נאַטור און עסטעטיק איבערהויפּט. אין דער דאָזיגער היגיענישער בעקומט די אַרבייט פון דער געזעלשאַפט פאַר לאַנד-קענטעניש אַ ספּעציעלע בעדייטונג.

דערמיט אָבער שעפּט זיך נישט אויס די אַר-בייט פון דער דאָזיגער קולטור-עלער איינסטיטוציע. זי האָט די אַספּיראַציע צו ברענגען נוצען אויך אויף אַנדערע געביטען. מיר לעבען אין אַ צייט ווען עס ווערט געלעגט גרויס אַכט און געוויכט אויפ'ן אַלזייטיגען בעקענען זיך פון יעדען יחיד מיט דער סביבה, אין וועלכער ער לעבט און איז מיט איהר צונויפגעבונדען. עס איז אַ נויטווענדיג-קייט, נישט בלויז פון פּסיכאָלאָגישען און פּאָליטי-שען שטאַנדפּונקט, נאָר אויך ביי דער היינטיגער מאָדיפיצירונג פון אַלע פּרנסה-צווייגען, אַ ריין ווירטשאַפטליכע בערע-פּעניש. די געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטעניש, פיהרענדיג דעם יודישען טוריסטען-עולם אויפ'ן לאַנד, בעמיהט זיך ביי דער גע-לעגענהייט צו בעקענען איהרע וואַנדרער מיט דער היימישער אינדוסטריע, טעכניק און לאַנדווירטשאַפט.

איינע פון די וויכטיגסטע אויפגאַבען פון דער דאָזיגער געזעלשאַפט איז צו בעקענען די מיטגלי-דער מיט יודישע אָביעקטען, זעהענסווירדיגקייטען און פערשידענע געביטען פון פאָלקס-שאַפונג, אַלץ וואָס האָט אַ ווערט פאַר דער געשיכטע פון דער פאַרגייענדיגער יודישער קולטור ווערט זאָרגפעל-טיג געזאַמעלט און בעשיצט. דאָ דאַרפען ווערען פערעכענט די מאָנומענטען פון שטעט און ישו-בים, וואָס די געזעלשאַפט האָט פערעפענטליכט אין איהרע אויסגאַבען און האָט אויך בדעה להביא צו פערעפענטליכען.

די געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטעניש, וועלכע טרעט אַריין אין אַכטען יאָהר פון איהר עקזיסטענץ, פערמאָגט היינט צו טאָג איינגע צענדליג אָפּטייל-לונגען אין די וויכטיגסטע פונקטען פון לאַנד מיט אַ בעשטאַנד פון אַ פאַר טויזענד מיטגלידער.

ליידער האָט דער אַלגעמיינער קרייזיס אויך נישט אויסגעמיטען די דאָזיגע בעדייטענד וויכטיגע איינסטיטוציע. אין אַ טייל אָפּטיילונגען איז צוליב דער פּאַראַ'ימקייט פון די מיטגלידער אַרייבגע-טרעטען אַ שטילשטאַנד, געוויסע צווייגען אַרבייט מוזען ווערען אַנגעלעגט אָדער רעדוצירט. די הויפּט פערוואַלטונג פון דער געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטעניש האָט דעריבער בעשלאָסען צו אָרגאַניזירען אַ פּראָפּאַגאַנדע-וואָך, בכדי צו ערמוטיגען די יודי-שע געזעלשאַפט אַקטיוו זיך צו בעטייליגען אין דער דאָזיגער בעוועגונג.

די געזעלשאַפט האָפט, דאָס דער יודישער עולם וועט אויסנוצען אַלערליי עפענטליכע אימ-פּרעזעס ווי: אַקאַדעמיעס, מוסטער-אויספלוגען און רעפּעראַטען, וואָס וועלען אין דער דאָזיגער וואָך צושטאַנדקומען און וועט אויך שטיצען די ווערבי-רונגס-אַקציע פון נייע מיטגלידער.

Dr.
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאַס 11, טעל. 02-238
נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער-שוועכע
נעהמט אָן פון 8-12 בייטאָג, 4-6 און פון 7-9.

ראדיא-ווינקעל

צי האט עקזיסטירט ראדיא אין די צייטען פון.. תלמוד

עס איז גאנץ לייכט זיך פארצושטעלען די אויסטערלישע מינע וואס יערע" לעזע" וועט מאַכען, איבערלייענדיג: אזא מין שאלה: „צי עס האט עקזיסטירט ראַדיאָ אין די צייטען פון תלמוד, ד.ה. מיט אַנ'ערך 2000 יאָהר צוריק?"...

מען וועט הויבען פער'חידושט מיט די פלייצעס און זיך טראַכטען: מסתמא איז עס אַ וויץ אַזאַ אָדער סתם עפעס אַ באַ"ישע בבא־מעשה.

און דאָך איז עס אַ פראַגע, וואָס האָט לעצטענס פשוט פעראינטערעסירט פיל געלעהרטע און געשעהן איז עס צוליב אַ צופעליגע" ענטדעקונג וואָס עמיצער האָט געמאַכט, לערנענדיג די מסכתא (טראַקטאַ) יומא פון תלמוד בבלי.

און די דאָזיגע סענסאַציאָנעלע געשיכטע איז אַזאַ:

אין דער מסכתא יומא., דף כ׳ עמוד ב׳ (אויף דער צווייטער זייט פון 20־טען בלאַט) געפינט זיך אַ זעהר מערקווירדיגע שטעלע וואָס לויטעט אַזוי: „שלש קולות הולכין מסוף העולם בער סופו ואלו הן: קול גלגל חמה בקול המונה של רומי בקול נשמה שיוצאה מן הגוף ויש אומרין את לידה ויש אומרים אף „רידייא".

אין דער ווערטליכער איבערזעצונג הייסט עס: „דריי קולות גרייכען פון איין עק וועלט ביזן צווייטען עק וועלט, און דאָס זענען זיי: דאָס קול, ווען די זון דרעהט זיך, דאָס קול פון המון אין רוים און דאָס קול בעת די נשמה געהט אַרויס פון גוף, און טייל זאָגען אַז אויך דאָס קול בעת מען ווערט געבוירען און טייל זאָגען אַז אויך „רידייא".

אַזוי לויטעט אין דער ווערטליכע" יודישער איבערזעצונג דער טעקסט פון דער גמרא, און אַט דער דאָזיגער סאַמע לעצטער זאַץ פון דער ציטאַטע האָט שטאַרק פעראינטערעסירט פיל געלעהרטע.

— וואָס זאָל דאָס בעדייטען דאָס קול פון „רידייאַ" וואָס הערט זיך פון איין עק וועלט ביז'ן אַנדערען עק וועלט? צי זאָל בישט אַמאָל דאָס דאָזיגע געהיימנישפולע „רידייאַ" האָבען עפּעס אַ שייכות מיט אונזער הייטיגען ראַדיאָ פון 20־טען יאָהרהונדערט?....

עס איז באמת אַ זעהר מערקווירדיגער ענין, וואָס קליגגט זעהר אויסטערליש און מאָדנע.

און ווען מען נעהמט נאָך דערצו אין בעטראַכט אַז לעצטענס האָט זיך בכלל גע'רעשט מיט די ענטפלעקונגען פון איניגע תלמודישע געלעהרטע דאָס פיל פון די הייט־צייטיגע מאָדערנע ערפינדונגען אויפ'ן געביט פון טעכניק, פיזיק, מעדיצין און אַזוי טראַנסאַמיע זענען שוין בעקאַנט געווען די מחברים פון תלמוד — קומט באמת אויס זעהר אויפפאַלענד די גאַנצע געשיכטע אַרום דער פראַגע:

— צי האָט מען טאַקע אין די תלמודישע צייטען מיט טויזענדער יאָהרען צוריק געהאַט עפּעס אַנ'אַהנונג וועגען — ראַדיאָ?..

ראדיא-פראגראם

מיטוואָך, דעם 6-טען יוני 1934

6,30 לידער, 6,35 גראַמאַפאָן, 6,40 גימנאַסטיק, 705 ידיעות. 7,10 גראַמאַפאָן, 7,30 פערשידענעס, 11,57 צייט-סיגנאַל, 12,03 ידיעות, 12,05 פרעסע, 12,10 גראַמאַפאָן, 1 ידיעות, 1,05 קאָנצערט, 2 עקספּאָרט, קאָמוניקאַט, 4 מוזיק 5 בריף פון קינדער, 5,15 קאַמעראַל-קאָנצערט, 6 רעפּעראַט, 6,15 מעלאָדעקלאַמאַציע, 6,30 מוזיק, 6,45 שמועסען, 6,55 רעפּערטואַר פון די טעאַטערן, קאָמוניקאַט פון לאָדז, 7 פערשידענעס, 7,15 קאָנצערט. 7,50 ספּאָרט, 8,02 פעליעטאָן, 8,12 שוועדישע מוזיק, 9 טראַנסמיסיע פון גדיניע, 9,12 ידיעות, 9,22 גראַמאַפאָן, מיצקיעוויטש-אָווענד, 10,15 ליטעראַרישע פּאַרטעלשעה, 10,30 מוזיק, 11 ידיעות, קאָמוניקאַטען.

* * *

פון אויסלאַנד

7,25 וויען – אָפּערע פון וואַגנער, 7,43 הילווערסום – אָפּערע „טרובאַדור", 8,30 רוים – לירישע אָפּערעטע, 8.20 מינכען – אָפּערעטקע, 8,45 שטראַסבורג – סימפ. קאָנצערט, 9,25 לאָנדאָן – אָפּערע.

מעלדונג

הנהלה בילעטען אויף דער לעצטער פאָרשטעלונג פון „41-טען" היינט, מיטוואָך ד. 6 יוני ה.י.

היינט, מיטוואָך ד. 6 יוני 9,30 אָווענד ווערט געשפּילט צום לעצטען מאָל אין קאַמעראַל טעאַטער אל. 1 מאַי 2 די אויסגעצייכענטע סאָוויעטישע פּיעסע דער „41-טער" אין די הויפּט ראָלען: יאַנאָס טורקאָוו און דיאַנא בלומענפעלד. הנהלה בילעטען גיט אַרויס די באָראַכאָוו=ביבליאָטעק אל. קאָשטשושקי 9 יעדען טאָג פון 10 ביז 2 און פון 6 ביז 10 אָווענד. 2323

קלאַנג-קינא CAPITOL זאַוואַדזקאַ 16

היינט פּרעזענטירען מיר עפּאָפּיי פון ליבע, פרייד און טרויער אין מייסטערווערק א. ג.

„דער מענש, וועלכער האָט געגנב'עט אַ האַרץ"

JAMES DUNN, BOOTS MALORY

ריהרענד ליד פון צוויי הערצער! פילם, וועלכער ריהרט און ענטציקט אַלעמען! — אין די הויפּט-ראָלען: די יונגסטע עקראַן-קינסטלער.

אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע ווי אויך די לעצטע געשעהענישען פון דער וועלט און FOX נייעס. אָנהייב 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

יזכור

מאָריס שוואַרץ'ס מיט די גרעסטע קינסטלער פון ניו-יאָרק

גרעסטע שאַפונג!

קירצליך אין קינא „CZARY"

איז אַ בילד פאַר אַלט און יונג און קיינער טאָר עס נישט פערפעהלען צו זעהען!

ברוך-קראַנקע!!!

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז, פון דעם איז גאַנץ פּוילען בעריהמטען ספּעציאַליסט אָרטאָפּעדער ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאָהר און איז געוואָרען אַנערקענט פון פיל בעוואוסטע פּראָפעסאָרען.

Rapoport

אין דער אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט, ספּעציעל פאַר אַלערלייע ברוך-קראַנקע (רופּטורען) ביי מענער, פרויען און קינדער, ווי אויך פאַר אַלערלייע קאַליקעס און פעהלערן פון גוף. אַלע ליידענדע אויף די שווערסטע, פערעלטערטסטע און געפעהרליכסטע ברוכען ווערען מיט דעם גרעסטען ערפאָלג, אָהן שום אָפּעראַציע, ראַדיקאַל שנעל און זיכער געהיילט.

ברוך-ליידענדע!

פערלאָזט נישט די קראַנקהייט,

— ווייל דער ווינקעל-ברוך אַז מען פערנאַכלעסיגט ווערט ער גרויס ווי אַ מענשען-קאָפּ, און עס פאַלט אַרויין

אין דעם בייטל דער קראַנקער אין אַ גרויסער סכנה. פון פערדרייען זיך די קישקעס קאָן מען ווערען בראַנדיג און שטאַרבען. — ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע נייע הייל-באַנדאַזשען פון מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט בעזייטיגען שנעל און זיכער די שווערסטע און געפעהרליכסטע ברוכען אָפט אָרטאָפּ. הייל-באַנדאַזשען פאַר צוריקגעקומענע ברוכען נאָך אָפּעראַציעס ווי אויך ספּעציעלע אינדיווידועלע צוגעפּאַסטע אָרטאָפּעד. בויך-באַנדאַזשען געגען אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס.

פאַר קאַליקעס, הויקערס און אַלערהאַנד פעהלער פון גוף!

אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט ווערען אויסגעפּערטיגט די הייל-בעסטע און פון פיל פּראָפעסאָרען אַנערקענטע מעטאָדע ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-גאָרסעטען און אַפּאַראַטען פאַר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביינער שווינדזוכט, ליימונגען, פערקריטטע פיס ביי קינדער און ערוואַקסענע, קינסטליכע גימענע הענד (פּראָטעזען) און פיס, ווי אויך די פּראַקטישסטע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען פאַר שמערצליכע פּלאַט-פיס לויט גיפּס-מאָדעל.

אַכטונג!

אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט, ווערען נאָר פון מיר פּערזענליך בעהאַנדעלט.

30 יעהריגע פּראַקטיק. פולע גאַראַנטיע! ערמעסיגטע פּרייזען! עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו. עס ווערען אויך אָנגענומען מיטגלידער פון אובעזפּ. ספּאָל. (קאַסע-כאָריך).

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין דאַנקבאַרקייט דעם גרויסען אָרטאָפּעד. ספּעציאַליסט ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10, פראָנט, פּאַרטער, פאַר זיין אַרויסראַטעווען מיך פון אַ שווערער ברוך-קראַנקהייט. דער ה' ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט האָט נישט געשוינט קיין אַרבייט, בעת מ'האָט מיר געדראָהט אַ געפאַהר און האָט מיך דערפיהרט צו אַ נאָרמאַלען געזונד-צושטאַנד. נאָך 3 וואָכען טראָגען זיין ספּעץ. הייל-באַנדאַזש פיהל איך מיך נישט בלויז געזונד, נור פולשטענדיג געזונד.

ארוויל דרעשלער. לאָדז, ווסכאָדניאַ 4. (8)

יאָהרגאַנג 1913

אָדראָמטשעניעס פאַר איינציגע שפּייערס, שרייבט דאָס קאָנצעסיאָנירטע

ביטשריפט = ביורא

פאַר אַדמיניסטראַטיווע און געריכטליכע ענינים פון

ח. בערגהאַלץ, לאָדז. פּילסודסקיעגאָ 6.

Poradnia WENEROLOGICZNA

הויט און ווענערישע קראַנקהייטען

איז געוואָרען איבערטראָגען אויף 2 זשעלאַנאַ 2 (פּיעטריקאָווער 47)

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָווענד, זונטאָג און הגאות פון 9–2 מיטאָג.

אַ וויזיט 3 זל.

פון 11–1 מיטאָג און פון 3–4 נאָכמ. נעמט אָן אַ פרוי-דאָקטאָר.

לעטשניצע

פאַר ווענעריש קראַנקע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1 טעל. 205-38

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. הויט־, ווענעריש-קראַנקע, טעכנערשוואַכע און הויט-קראַנקהייטען, אַנאַליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס-סטאַציע

איז טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

אַ בעראַטונג 3 זל.

LECZNICA chorób uszu, nosa i gardła

מיט שטענדיגע בעטען

עס אָרדינירען די דאָקטוירים:

Dr. IMICH, Dr. WOŁYNSKI PIOTRKOWSKA 55 fr. I p., tel. 174-74.

Dr. S. Kantor

ספּעציאַליסט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען (סיפיליס און טריפּער), היילט מענער = שוואַכע וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129=45

נעמט אָן פון 8–2 נאָכמ. און פון 4–9 אָוו., זונטאָג און יום-טוב פון 8–2 נאָכמ. פאַר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פּרייזען.

לעבער אויף דער מאַשין

ווערען אָנגענומען אויסצונייען ביי ג. נאַרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

pod niemiłą jego woń usuwa SUDORYN

AP. KOWALSKI" WARSZAWA PROSZEK Z SITKIEM

מאַשינען צו נייהען, הענדשקעס

אַבערלאַפּ טיילען און נאָדלען עמפּפעהלט ULRICH

Łódź, Sienkiewicza 48. Telefon 166-14.

קליינע אַנאָנסען

1 זלאָטי אַנ'אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

ס'איז צו פערדינגען אַ שטוב מיט אַ קיך, פראָנט, 2 שטאָק, בזשעזשינער 21, קערשנער. מעקלערס געוויגשען.

צו פערמיטען אַ גרויס צימער מיט אַ קיך מיט בעקוועמליכקייטען, פראָנט, דירה-געלד 80 זל. אַ קוואַרטעל. ליפּאָווע 57, וו. 15.

פריי"ע פאָסטענס

ס'ווערט געזוכט פון זאָפאָרט אַנ'אַגענט און אַנ'אינקאַסענט מיט אַ קויציע. אָפּערטען אונטער „שטרימף-פאַבריק" אין אַדמיניסטראַציע. 2330

אַ פערקויפערין ווערט געזוכט אין בעקעריי-געוועלב, קאָנסטאַנטינער 84 ביי לאַנדסמאַן. 2329

2 שטריקער-אַרבייטער ווערען געזוכט אַרויסצופאָהרען אויף דער פּראָווינץ. צו ערפאָהרען פּולנאָצנאַ 20 ביי ראָטענבערג.

אַ יונגע, וואָס קען שוין אַ ביסעל נייהען, ווערט געברויכט ביי אַ בעשטעלטען שניידער קאַפּלאַן, גדאַנסקאַ 76, וואוינונג 38. 2338

איך זוך אַ לערן-יונגעל צו אַ טאַפּעצירער. נאַוויראַט 16. 2340

פערשידענעס

בעקאַנטמאַכונג. דער רבי שליט"א מקאַמאַרני, וואָס וואוינט אין פאַביאַניץ פאָהרט אי"ה דאָנערשטאָג, פ' שלח נאָך טשעכאָטשינעק און וועט זיך זוימען עטליכע וואָכען.

איך ענטשולדיג מיך פאַר דער סאָן קאָמיסיע פון סוויטער-נייהער ביים פּעראַ ציגעל-גאַס 4. ריבאַ, פּולנאָצנאַ 12

Zaginiono kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej Nr. 64901 na zł. 15. na imię Szaja Bankier 1 listopada 78. 2332

Zagubiony kwit kaucyjny Elektrowni Łódzkiej na imię Gitla Grosman, zam. przy ul. Cegielnianej 14. 2335

ראַקאַלעז

אַנ'אָרט צו שלאָפען פאַר אַנ'איני-טעליגענטען יונגענמאַן מיט אַלע בעקוועמליכקייטען, בעזונדערער איינגאַנג. צו ערפאָהרען פּאָלודניאָווע 12, וו. 18.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה

פאַר'ן טעקסט—... פרייטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפּאַלטען

אין טעקסט—40 . . . . . . 60— 4

נאָך'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . .

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס נאָכפאָלגענדע וואָרט — 10 גר.

וויסער דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס-פּרייז:

אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט צוטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש ; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אַנאָנס אָדער צוריקצואָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר'ן אינהאַלט און פאָרמען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אדמיניסטראַציע איז אָפען פּייטאָג און פּיינאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg Cenienkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 94.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman